

B. 448.

A BUDAPESTI

ÁG. HITV. EV. MAGYAR-NÉMET GYÜLEKEZET

NÉP- és POLGÁRI ISKOLÁJÁNAK

ÉVI-ÉRTESÍTŐJE

AZ 1886/87. TANÉVRŐL.

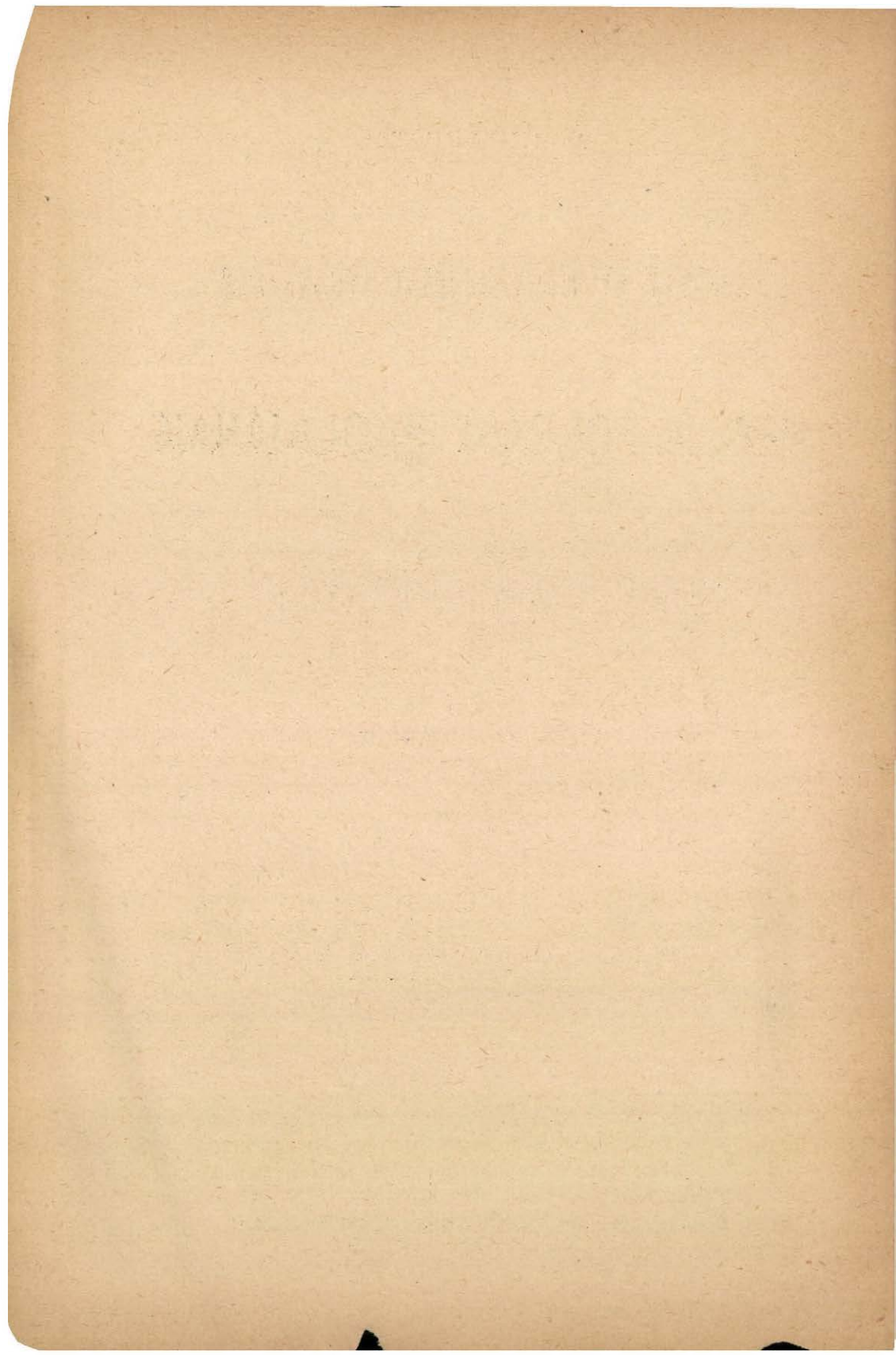

VIII. ÉVFOLYAM.

BUDAPEST

NYOM. MÜLLER K., ezelőtt MÜNSTER K. KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1887.

Gyermeki hibák és azoknak orvoslása.

„A szülők a legjobb nevelők!“ Oh bár csak igaz volna gyülekezetünk egy előkelő tagjának ezen állítása, a melylyel egynehány évvel ezelőtt testületünket arra akará bírni, hogy egyik indítványának üdvös voltát elismerjük. Akkor nem hallanánk oly gyakran alapos panaszokat a rossz gyermeknevelésről; nem látnók a szegény kisdedeket, testben, lélekben elhanyagolva, felnőni, és könnyelműség és rossz szokások következtében káros befolyásoknak kitéve, teljesen elromolni.

Igaz, hogy a szülők legfontosabb, legszentebb kötelessége: *gyermeküknek* nevelése; gyermekükben élnek és működnek még haláluk után is; azok által vesznek részt a jövő nemzedéknek alkotásaiban. De hány szülő van, ki ezen komoly feladatot teljesen méltatja? Hány van, ki a gyermeknevelésnél határozott terv és helyes elvek szerint jár el, és nem tesz csak gyakorlati kísérleteket, melyek ismeret és tapasztalat hiányában vajmi gyakran igen rosszul sikerülnek, és melyeknek következményeit saját gyermeküknek kell szenvedniök?!

Igen, mi is aláírnók a fenti állítást, ha a gyermekek nemtői — az anyák — mind igazi anyák volnának. Míg azonban a gyermek-szobákban mindent találunk, csak az anyát nem; míg asszonyaink munka-asztalán művészies szöveteket, a világirodalom regényeit és ábrándjait látjuk, de nem az „anyák könyvét“; míg tapasztaljuk, hogy oly anyák is, kik gyermekeiket szeretik, mégis türik, hogy a dajkák durva keze magzatuk ártatlan lelkébe a félelem vagy makacsság vagy szívtelenség vagy hazugság első csiráit vetik; míg azt halljuk, hogy „édes angyalának“ boldogságát akarja ugyan az anya, de nem gondol arra, hogy anyai tisztében szívet, lelkét a nehéz felelősség munkájára előkészítse és életét egészen gyermekének nevelésére szentelje: addig Lutherrel kell tartanunk, ki irataiban a családi életéről szólva, azt mondja, hogy a ho a gyökér rossz, nem teremhet jó gyümölcsöt a törzs.

Miként a méh mindent mézzé varázsolhat, úgy a szerető anyai szív is elfojthatja gyermekében a gonosz csirákat, és nemes példájának befolyása erőt ad a gyenge csemetének is, hogy később a vész között

is szilárdúl megállhasson. Azért: Beszéljen, a ki beszélni tud, az anyáknak, hogy a szunnyadozók felébredjenek! Irjon, a ki írni tud, az anyák számára, hogy a keresők találhassanak! Működjék, a ki működni tud, az anyákért és az anyákkal, hogy a vetők arathassanak!

Ezen indok vezérelt minket, midőn a gyülekezetünk gondoskodásából immár nyolczadszor megjelenő évi értesítőnkben első helyen mindég oly neveléstani kérdésekről értekeztünk, melyek a szülőket kell, hogy érdekeljék; — melyek által egyszerü szavakban oly dolgokra akarunk utalni, miktől a gyermeknevelésnél igen sok függ, és a melyekkel oly eszméket akarunk megpendíteni, melyeknek tekintetbe vétele ifju nemzedékünknek javára szolgálnak. Beszéltünk arról, mily üdvös, ha iskola és szülői ház karöltve járnak el a fontos feladatukban, — szóltunk kisdedeink testi neveléséről, — értekeztünk a jutalom és büntetés helyes voltáról, — rámutattunk a szülői szeretet kinövéseire, — utmutatásokat adtunk, hogyan kell a gyermekeket, a takarékosagra szoktatni, — tárgyaltuk, hogy mit és hogyan és mikor és mennyit olvassanak a gyermekek, — kiemeltük a testgyakorlásnak és különösen a leánytornázásnak fontosságát, hogy a szülők ennek alkalmazásától többé ne idegenkedjenek, hanem ellenkezőleg, hogy az mint olyan eszköz mely a gyermek testét és lelkét egyiránt öntudatosan fejleszti, általánosan meghonosíttassék.

Mind ez által nem akartunk rideg neveléstani szabályokat nyújtani, hanem csak hozzá akartunk járulni, hogy addig míg a „szülői értekezletek“ termékeny és áldást hozó eszméje társadalmunk éghajlatában is megfogamzik, egyes józan paedagogiai elvek legalább ily uton terjesztessenek.

Ez a célja a következő sorainknak is, melyekben ezuttal a *gyermekek egyes rossz tulajdonságairól*, és arról akarunk szólni, mi által vehetjük azoknak elejét, vagy ha már léteznek, mily módon orvosolhatjuk azokat.

Ilyen hibák: a könnyelműség, a lustaság, az érzékenység, az akaratosság, a dacz, az önzés, az irigység, az elfecsérlés és pazarlás, a haragságra való hajlam, a kérkedés és kevélykedés, a félnkség, a haragra gerjedés, a nyalánkoskodás, a kíváncsiság és szájaskodás és több ezekhez hasonló dolgok. Sajnos, hogy szük terünk nem engedi, mind ezekről kimerítően szólnunk és hogy csak arra kell szoritkozunk, miszerint tanácsainkat röviden összefoglaljuk és úgy intézzük, hogy csak a leggyakoribb és a legközönségesebb esetekre vonatkozzanak.

Mindenekelőtt tanuld meg gyermekedet jól megismerni, te anya, hogy sok bajtól megóvhassad és nevelési munkádat magadnak megkönnyíthessed! Gyermekeidet sohase veszítsed szem elől; figyeld meg gondosan és ügyelj arra, mely kedület mely tehetség, a jellemnek mely alapvonásai rejlenek benne. Ki a gyermeket nem ismeri, nem tudja, mi jó és mi rossz lakik benne; mik az erőneyei, mik a gyarlóságai; azért nem is gyakorolhat reá befolyást: nem fogja nevelhetni. Az őrszemmél való kísérés már fele a nevelésnek.

Ez azonban sokkal nehezebb, mint első pillanatra látszik. Nem elég ahhoz a fáradhatatlan megfigyelés: megvesztegethetetlen ítélőtehetség is szükséges. A legtöbb szülő vajmi sokszor nagyon is kedvező szemekkel tekinti gyermekeit; nevezetesen sokkal életrealóbbnak, okosabbnak, jobb indulatunak tartja saját magzatát mint másét, és gyakran szeret szemet hunyni gyarlóságaik és csinyjaik felett. Hogy eme megfigyelések sikeres legyen, vessétek félre az előítéleteket és ügyeljétek gyermekeitekre különböző időkben, különböző esetekben: ha egyedül vannak és nem is sejtik; ha testvéreikkel játszanak, ha más gyermekek társaságában mulatnak, a dolognál, az evésnél, csendes és felhevült állapotukban; kutassátok, mi gyönyörködteti őket leginkább, és mi sérti, mi bántja, mi szomorítja őket leghamarább, mihez van legnagyobb hajlamuk, mit végezhetnek könnyen, mi kerül nekik nagyobb fáradságra; szívesen teljesítik-e, a mit nekik parancsoltatok, avagy akadékoskodnak-e, feledékenyek-e. És aztán ne ítéljünk mindjárt az első megfigyelés után; állapítsuk véleményünket ismételt tapasztalásokra. Csak ily tartós, elfogulatlan, gondos szemmelkísérés által szerezhetünk magunknak gyermekeinkről helyes felfogást és igazi képet, a mely nevelési eljárásunknál minket egyedül biztosan a célhoz vezethet. —

Igy egy egészséges, erős gyermeknél egészen természetes, ha élénk és csupa élet; ha nem tud csendesen ülni és sokáig komolyan figyelmezní; a semmit-tevés nem felel meg természetének. E miatt azonban ne búsulj, kedves anya! Nem szabad a gyermektől azt követelni, a mit csak a felnőttektől kívánhatunk, és ha az ilyen gyermek sokáig csendesen semmit sem téve elüldögélne, ennek éppen nem kellene örvendened; mert az ilyen jelenség csak a tunyaság és lomhaság hajlamára mutatna. — Azért tehát ne dorgáld gyermekedet, ha hamar megunná az egy és ugyanazon dolgot, ha szereti a változatosságot és ha egyik tárgyról hamar a másik után nyul. Ez természetében rejlik. De ezen vidor kedv könnyen fájulhat el könnyen elmüséggé és azért kell, hogy gondos figyelmünkkel kísérjük.

Lássuk előbb: mi jellemzi a *könnyelmüt*? Minden meggondolás nélkül a pillanat befolyásának engedi át magát. Az ég kék, a nap süt, enyhe a lég: ő kísétál a szabadba, bár el van halmozva munkával, melyet már rég el kellett volna készítenie. Ő lát a kirakatban valami szép tárgyat, bemegy s megveszi, bár nincs bővében a pénznek és hiányt szenved a szükségesegekben. Míg a tárgyat kiválasztja, sarokba állítja a napernyőjét; a vétel megtörtént, ő örült a vásárolt tárgynak, meglelégtülten távozik — és az ernyőt a sarokban felejtí.

Igy a könnyelmű feledékeny, rendetlen, gondatlan, megbizhatatlan, szeles és türelmetlen, mely hibák mind egy és ugyanazon forrásból fakadnak és azért ugyanazon módon is orvosolhatók. Ha mindjárt kezdettől fogva a gyermek természetes elevenségét figyelemmel kísérjük és nem engedjük, hogy valamit meggondolatlanul cselekedjék, vagy ha a káros következményeket vele azonnal megéreztetjük, könnyen megóvhatjuk a könnyelműségtől; de ha már könnyelművé lett, a legtöbb esetben nagyon nehéz lesz és sok fáradságba fog kerülni, őt ezen bajból ismét kigyógyítani. Tehát mindenekelőtt a gondos megóvás és azután az azonnali útbaigazítás itt is a főkéllék. A gyermeket tisztán rá kell vezetni, hogy miben rejlik a hibája; meg kell ismernie, hogy mi a könnyelműség és hogy a feledékenység, rendetlenség, megbizhatatlanság nem más, mint ugyanazon gyöngeségnek különböző jelenségei. Utbaigazításunk és a megintés legyen határozott és rövid; a könnyelműnek legkevésbé van türelme, hogy hosszú elvont beszédet figyelemmel végig hallgasson.

Hadd szolgáljon egy-két példa mintául, mily módon járunk el ily esetekben.

a) Jani leszalad a lépcsőn, hogy játékához egynéhány zöld levelet szedjen a kertben. Atyja találkozik vele és kérdezi: „Betetted-e az ajtót?“ — „Nem; elfelejtettem betenni.“ — „Hamar, fuss vissza, és tedd be az ajtót!“ — „De minek, hiszen mindjárt vissza megyek.“ — „Tedd meg, a mint mondtam.“ — „De te is, papa, éppen most még fel és akkor ugy is kinyitnád az ajtót; minek tenném azt be előbb.“ — Az apa nem felel egy szót sem, hanem ránéz a fiára, mintha tekintével azt akarná mondani: nem értettél meg engemet? nem parancsoltam-e? és Jani visszamegy, és megteszi azt, mit tőle kívánnak, bár mennyire bosszankodik is magában, hogy fel kell futnia, és aztán lejönnie, és ismét felmennie. Később megmondja neki az atyja, hogy mily könnyen belopódzhatik valaki, ha az ajtó nyitva marad; hogy be kell azt tennünk, ha mindjárt a házban maradunk

is; hozzá kell szoknunk, hogy elvből betegyünk; mert soha sem tudhatjuk, mily körülmények akadályozhatnak minket később szándékunk kivitelében.

Kezdetől fogva könnyen lehet a gyermeket az ilyesmihez hozzászoktatni; de ha Jani egyszer már az ellenkezőt, a gondatlanságot, megszokta, még kérlelhetetlen következetesség és folytonos figyelmeztetés sem lesz mindig képes, rossz szokását legyőzni. Feltétlenül tehát mindenkor azonnal jóváteendő a mulasztás, ha még oly nehezebbre esik is. — De! Ki lehet mindig a gyermek háta mögött, ki láthat mindent? Ebben rejlik éppen a nehézség, melylyel csak a gondos anya bír megküzdeni.

b) Erzsike kiveszi szekrényéből a babáját és magához hívja Ilonkát, hogy vele játszszen. „Megirtad már a feladatodat?“ kérdezi az anyja. „Nem, majd megírom; előbb Ilonkával játszani szeretnék.“ Feltéve már most, hogy Erzsike egyelőre még nem dolgozott elege és nem szorul még megpihenésre és felüdülésre, az anyja nem engedi meg a játszást; a feladatot előbb meg kell csinálnia és ha rosszul írja, áthuzza az anya és újra iratja, és ha Erzsike sir és durczáskodik: senki sem segíthet rajta. „Előbb a munka, aztán a játék.“ „De csak hétfőre van fel, ma pedig még csak szombat van, holnap until ráérek!“ „Nem tudhatod, nem lesznek-e holnap vendégeink, nem megyünk-e sétálni, nem fáj-e holnap a fejed és ki tudja, mi fordulhat elő majd holnap, a mi miatt dolgaidat el nem végezhetnéd.“ — Ha a gyermeket mindjárt első naptól fogva, mióta iskolába jár, ily pontossághoz szoktattuk, kis kötelességeinek teljesítése nem fog fáradságába kerülni; de ha már egyszer jelszavává lett a „holnap, holnap, majd meg teszem“, a legszigorubb ellenőrzés sem győzhet többé mindég a halasztás vágya fölött.

c) „Hol hagyta a keztyűidet“ kérdezi az anya az iskolából hazajövő kis fiától. „Ez megnézi fagyos kezeit, kikutatja zsebjeit, gondolkodik és eszébe jut, hogy a papirkereskedésben hagyta, midőn hazajövet irkát vett magának. „Azonnal menj oda, és kérd el keztyűidet!“ „Oh mama, most úgy fázom, holnap úgy is arra megyek, majd beszólok értök.“ Ebbe bele ne egyezzen az anya; a mulasztás azonnal pótlendő.

d) Irénke versét mondja fel, mit tanulnia kellett; de dadogva és akadozva. Ezzel meg van elégedve, kiveszi az anya kezéből a könyvet és így szól: „Már elég jól tudom; a kisasszony nem oly szigorú mint te; az meg lesz elégedve.“ Az anya ezzel ne legyen megelégedve; a vers föl lett adva; tehát kell, hogy a gyermek azt hiba nélkül megtanulja. —

e) Ha a gyermek valamit eltör, történjék az vigyázatlanságból, vagy meggondolatlanságból vagy szeleburdiságból, hadd térítse meg az okozott kárt vagy a zsebpénzéből, vagy ha megtakarított krajczárjai nem volnának, úgy, hogy kedves élvezetektől megfosztjuk, míg ily módon megszereztük a kárpótlási összeget.

Ha már most valaki idegen ezt látván, titeket ily kicsinyesnek lát-szó eljárásokért talán megszólva, szórszálhasogató pedansnak tartana, ne törődjete azzal, ti szülők. A ti gyermeketeket ti nektek magatoknak kell nevelnetek; ha rosszul nevelten nőne föl, és könnyelműsége folytán nem fog boldogulhatni, nem neki, az idegennek, gyülnék meg a baja, hanem egyedül nektek; nem az idegennek nevét fogja beszeny-nyezni, hanem a ti neveteket; ti lesztek azok, kik gyermektek könnyelműsége alatt vele együtt anyagilag és szellemileg fogtok szenvedni.

Hazugságot és tolvajkodást orvoslani sokkal könnyebb, mint a könnyelműségről való leszoktatás. Ha a hazugnak, tolvajnak szívére szólunk annyira, hogy magában felteszi, miszerint többé ezt vagy amazt nem fogja elkövetni, segítve van rajta; mert az erős, elszánt akarat legyőzendő a kisértést. Keze nem fog a másé után nyulni, a nélkül, hogy nem akarná. A könnyelmű azonban épen ellenkezőleg cselekszik; ő tesz minden meggondolás nélkül: a nélkül, hogy akarná.

Más hibák az idővel magától elenyésznek; a könnyelműség-től ezren, meg ezren éltek fogytáig sem szabadulhatnak meg. Ves-znek, a nélkül, hogy tudnák, mivel fognak fizetni; ígérnek a nélkül, hogy meggondolnák, miszerint lesznek képesek szavuknak helyt állni; mulatnak, midőn a dolog hi; odahagyják a biztos állást a kecségtető, de bizonytalan jövőért; költsékezesnek, de nem gondolnak a szerzésre.

Azért hadd gunyoljanak szórszálhasogatónak, vaskalaposnak; te apa, anya mindig szoktasd gyermekedet annak daczára már a csekélynek látszó dolgoknál is a meggondolásra, hogy sohase vezéreltesse magát a pillanat hatása által, hanem hogy a tett előtt mindig annak következményeit is fontolja meg. A *könnyelműség nem a szírnek hibája*; könnyelmű gyermek még nem rossz gyermek. De ha az atya energiája, az anya türelme gyengeségeit figyelemmel nem kíséri; ha azokat kicsinységeknek tartván, nem tudja, — mert nem is akarja — elfojtani: akkor csakis maguknak kell tulajdoniok, ha gyermekök fokról-fokra a könnyelműség lejtőjén haladva, majdan zavarból zavarba esik, míg mint büntettes a törvényszék so-

rompói előtt áll, vagy végre kétségbeesetten fegyvert ragadva, oly étellel, mely reá nézve csak kín és nyomoruság lehet, leszámol.

A könnyelműség — mint láttuk — a gyermek természetes élénkségének tulságos nagy és szabálytalan voltának a következménye; az élénkségnek csekély volta vagy teljes hiánya pedig szüli a lomhaságot és tunyaságot.

Ha a gyermek minden fáradságot kerül; ha semmiben sem szereti magát megerőltetni; ha inkább a szobában ülve marad, mintsem hogy az udvaron pajtásaival játszanék, vagy a kertbe menne; ha lemond a sétálásról vagy más mulatságról, mert az netalán fáradságos volna: akkor mindenesetre lomhának mondható. Lehet, hogy ennek oka testi gyengeségben, vérszegénységben rejlik. Ezen csak az orvos segíthet és kegyetlenség volna, ha ilyen gyermeknek tétlenségét szemére vetnök. De ha a bágyadtság, a lassúság, a megerőltetésnek kerülése nem annyira testi bajnak a következménye, hanem inkább csak flegmatikus véralkatnak a kifolyása, akkor azon csak a folytonos szoktatás által fogunk segíteni, és meg kell elégednünk, ha legalább a munka kerülésétől megszabadítottuk; mert sanguinikus természetűvé úgy sem fogjuk soha sem nevelhetni.

A lustavérű főképen szereti a kényelmet. Inkább nem eszik almát, mintsem hogy azért a kamrába fáradna; inkább ülve marad a domb alján, mintsem hogy a többi kirándulókkal a tetejére másznék, hogy gyönyörködhessek a szép kilátásban; inkább issza a meleg állott vizet, mintsem a vízvezeték kulcsa után nyulna; inkább megtagad barátnejának valami szivességet, csakhogy mozdulnia ne kelljen a kért tárgy után.

Mihelyt a szülők ilyesmit észrevesznek, jó lesz, azonnal az orvosláshoz fogni. A mikor és a hányszor csak lehet, zavarjuk fel a renyhe tétlenségből; rendezzünk számára kis mulatságokat, melyeknek előkészítése azonban ő neki bizonyos fáradságot okoz; vigyük élénkebb gyermekek társaságába, végeztessünk különféle megbízatásokat, tegyük kellemessé, érdekessé a dolgát, úgy, hogy az élvezet reményében ne gondoljon a fáradságra és az ily módon keltett tevékenységgel nőni fog az ereje és mozgékonyága.

Ha ezt nem tesszük, hanem a kényelem párnáján heverni hagyjuk, nemsokára a kényelmes lomhából lusta és hanyag gyermek válik. Nem elég, hogy a dolgát egyáltalán végezze; hisz ezt erkölcsi befolyás vagy — ha kell — kényszer által mindig el lehet érni; hanem oda kell hatnunk, hogy kedvvel és örömmel dolgozzék. Kis lánykád sehogy sem szeret kötni; kezd el neki a ha-

risnyát és mondd neki, hogy ha kész lesz vele, a szomszéd nap-számos beteges leányának fogja elvinni, ki szegény mezitláb, úgy fázik. Ily módon felébreszted benne a könyörületességet és könnyítesz a munkáján. Küldd oly leányok társaságába, kik mindnyájan kézimunkával vannak elfoglalva, és ő becsületérzésből szintén fog munka után nyulni, mert nem fog akarni köztük egymaga lustának maradni. Így törekedjél, hogy a tevékenységben gyönyörűséget találjon, hogy legyőzhessed a hanyagságát.

Itt azonban még egyre akarunk figyelmeztetni. Ne foglalkoztassuk a gyermeket egy és ugyanazon tárggyal tulságosan sokáig. Vilmácskád bizonyosan nagyon szeret a labdával játszani vagy karikázni; de csak parancsold neki, hogy minden áldott napon 5-től 6-ig okvetetlenül labdazzék: hamar oda lesz a kedve.

És ne nevezd a gyermeket mindjárt lustának, ha egyik-másik foglalkozáshoz nincs semmi kedve, nincs hozzá tehetsége. Lányodnak unalmas a zongora-óra, semmikép sem halad; fiad irtózik a hegedüléstől, megteszi, a mit tennie kell, de a sok leczkedij daczára mégis csak czinczog: szabadítsd meg a kintól. Hires honleányaink közül bizony vajmi kevesen tudtak zongorázni, és hogy valaki kitünő polgár, férj és atya lehessen, nem szükséges, hogy a vonó vezetéséhez is értsen. Minden, a mit tudunk és a mihez értünk, szép és gyarapítja boldogságunkat; de ha egyik-másik tudományban, ügyességben nem vagyunk oly igen jártasok, az még nem nagy baj. Hisz' nincsen ember, a ki mindenhez érthetne! Baj csak az, ha minden munkától irtózunk; és ha gyermekednél tapasztalad, hogy szeret henyélni, ébreszd fel benne korán a munkakedvet, rázd föl tétlenségéből: nehézkes, esetlen ember sehol sem használható!

Lomha gyermekkel tehát nem sokra mehetünk; belőle nem sok csinálható; de könnyen boldogulhatunk vele; nem ellenzékeskedik, nem durzásokodik. E tekintetben hasonlók hozzá a közömbösök; miért is jobban szeretem azon gyermekeket, kik nem fogadnak mindent egykedvűen, és nem is adhatok teljesen igazat azoknak, kik gyermekeiket azért dorgálják, mert érzékenyekedők és nem tűrnek el minden szót és szemrehányást nyugodtan.

Rosz jellemű gyermekek azok, kik az atya intő szava iránt érzetlennek, az anya figyelmeztetéseit fel sem veszik. Egészen természetesnek találom, hogy egy jó gyermek komoly megrovás után nem mindjárt jókedvű és vidám, és ha nem közeledik bizodalmasan ahhoz, ki őt keményen megdorgálta. Az szerintem csak megvetendő képmutatókat nevel, ki a gyermektől azt akarja, hogy a vesszőt,

mely őt fenytette, megcsókolja és a kapott büntetést megköszönje. Örülj, ha gyermeked egy ideig nyomott kedélyű és szemérmesen visszahuzódik. Ne duzzogj az ilyen gyermekkel szemben, mert az elidegeníti tőled a szivét és bizonyos körülmények közt igen sokat árthat. — Ismerek egy igen értelmes és különben igen művelt atyát, ki gyermekeit nagyon szerette, de tulszigoruan nevelte. Egy gyermekies pajzankodásért, egy ártatlan szóért gyermekéhez napokig nem szólt, míg ez az anya unszolására tőle bocsánatot nem kért; és mit ért el az ilyen eljárással? Azt, hogy most, midőn fiai s leányai felnőttek, az egész család meghasonlott egymással és boldogtalan, és a rideg atya, míg az ifjak s hajadonok a szerető anya körül csoportosulnak, magára van hagyatva és búsul családja állapotján. — Te mint atya semmit sem veszítesz méltóságodból, ha gyermekedhez az első szót intézed; neked felül kell emelkedned minden gyengeségen és szenvedélyességen; szeretned kell gyermekedet, ha bünteted is, hogy az ismét szeretettel és teljes bizodalommal feléd közeledjék.

Sok szülő van továbbá, kik a gyermekek részéről a legkisebb ellenvetést sem tűrik, semmiféle körülmények közt. Ez sem helyesímelhető. Hadd védelmezze a gyermek — helyes, vagy legalább helyesnek vélt — eljárását. Csak rabszolgák tűrik alázatosan a kancsukat; szabad ember védelmezi jogát, és szabad nemzedéket akarunk nevelni! Ezzel nem akarom azt mondani, hogy a m a k a c s vitatást tűrjük. Hallgassuk meg a gyermek ellenvetését; világosítsuk fel, ha tévedt, és ezzel végezzük a beszédet. Később, ha ismét nyugodtabbak, figyelmeztessük, hogy a tévedés nem szégyen, hogy azért nem rosszabbak és hogy az igaz ember tévedését beismeri. Az ilyen eljárással elejét vesszük a d a c z o s s á g n a k.

A parancsot kell a gyermekednek teljesítenie. Ha azt hiszi, hogy azt másképen jobban lehetne eszközölni, hadd fejezze ki véleményét. Te arra így felelsz: „Neked más nézeted van, mint nekem; az nem tesz semmit; de én ezt így akarom, azért tedd, mit parancsoltam; lehet, hogy te is az én véleményemet osztod; ha nem — cselekedhetel majd, ha n a g y leszesz, a te meggyőződésed szerint.“ Csak ne parancsoljunk olyasmit, mit a gyermeknek parancsolni nem kell, és ne kérdezzük, hogy miként akarja ezt vagy amazt, milyen színű ruhát kíván magának, mit szeret vagy mikor fogja ezt vagy amazt tenni? Kivételképen megtörténhetik ez; de csakis kivételképen; mert különben válogatós, megalégedetlen és daczoskodó lesz, ha óhaja nem teljesül. Gondos szülő sok kérdezősködés nélkül is érzi, minek örvend a gyermeke, és megörvendezteteti, ha jónak találja.

De ha a gyermek kész akarva tesz olyasmit, a mivel tudja, hogy mást bosszant; ha pl. Gyulád órahosszant füttyöl, mert tudja, hogy az a nagymamának főfájást okoz, ez már konokság; ezt határozottan tiltani kell és tilalom ellen oppositíót tūrni nem szabad.

A konokság megfékezése egészen más fejezet alá tartozik, mint a gyermek igazlelkűségének nevelése. Pedig vajmi sokszor ölik meg az ifju szív igazságérzetét, az által, hogy konokságnak tartják, ha meggyőződését védi. — Béla az asztalnál ül és dolgozik; a kis Jenő szánkázni szeretne. „Várj, míg Béla feladatával elkészül“ — így szól az anya — majd aztán huzza a szánkát. „De Jenőke türelmetlen, tizszer kérdezi: „Mikor jössz már?“ és háborgatja Bélát. Ez kéri, hogy ne zavarja; legyen türelemmel, mindjárt viszi. De mitsem használ. Jenő taszítja az asztalt, Béla haragos lesz, Jenő elkapja a tintatartót, Béla utánna ugrik és Jenő a tintát elejti és — ott van a nagy folt a drága szőnyegen. „Jaj, Béla, te haszontalan, nézd, most mit csináltál!“ kiált rémulten az anya. „Én nem tehetek róla; ha Jenő elveszi a tintát, nem irhatok.“ — „De-te nagy fiu vagy, Jenő pedig még csak kis ostoba; mit veszekedel vele!“ — „Nekem a feladatot kellett írnom.“ „Csak hallgass, ha jó fiu volnál, kis öcséd-del játszhattál volna egy félórácskát; dolgozni azután is ráértél volna.“ „De mama, előbb a munka, aztán a játszás!“ „Ej mit, ne feleselj; te mindig bosszantasz engemet; az okosabbnak engedni kell. Takarodjál!“

Ezen anya eljárása magyarán mondva annyit tesz, hogy a kis elkényesztett Jenőcske nem tud szót fogadni, ha százsor mondanak is neki valamit; azért, hogy békessége legyen, az egész ház úgy tánczoljon, mint makacs kedvence füttyöl. — Helyes ez? Mi lenne a világból, ha ilyen elvek általánosokká lennének! Akkor valóban az igazságtalanság és esztelenség lenne az ur a földön. Azért ne engedjük, hogy a kisebbek a nagyobb testvéreket tyrannizálják, de viszont sem. És ne nyomjuk el a gyermekek igazlelkűségét. Ki maga magán nem tűrel igazságtalanságot, mások iránt sem lesz igazságtalán, és másoknál sem fogja azt tūrni. Csak így nevelhetünk jellemzilárd férfiakat, nemes embereket!

Ha a gyermekekben minden irányban az igazlelkűségét ápoljuk, azzal bennök egyszersmind a testvéri szeretetet is nevelni fogjuk. Hogy a testvérek egymást szeressék, oly természetesnek látszik, és mégis mily sok családban nem hallani mást,

mint hogy a gyermekek egymásközt folytonosan veszekednek, egyik a másikat ingerli, csufolja, kineveti és hogy egymással megnem férnek. Ezen gyermeki czivódások sok bajt okoznak a szegény mamáknak; pedig legtöbbször maguk azok, kik e hibát nagyra nevelték. Sok dolog van, a mi kicsinységnek látszik; de éppen az ilyen kicsinységek elmulasztásának aztán az lesz a következménye, hogy a gyermekek közt nincs béke és egyetértés. A legtöbb czivódás az „enyém“ és „tiedre“ vonatkozik. „Ez a toll“ az enyém — nem, az enyém! „Mama, Terka elvette a késemet.“ Tedd le a késemet, nem a tied.“ Így megy ez tovább nap-hosszatt, míg a tulajdon tárgyak ily önző megvédése mérges irigységgé, csunya verekedéssé fajulnak.

Lehet, hogy a gyermek az önzést már magával hozza a világra; de az is bizonyos, hogy mi annak fokozására már életének első évében derekasan közreműködünk. „Kis bébé, add meg a levest, mert különben mindjárt a Kálmánnak adom.“ — „Ezek a katonák csak a tied, másnak nem szabad hozzá nyulnia.“ „Mariskának nincs oly szép ruhája mint neked.“ — Ej de jó fiu a kis Imre, lásd mily szépen ír; neked eszedbe sem jut a tanulás; jőjj Imre, kapsz valamit.“ — Példát vehetsz magadnak a nővéreden; lásd mily szépen rendben tartja a könyveit; öröm, ha az ember a szekrényét megnézi; miért nem vagy te is olyan jó, mint ő.“ — Ezek és ezekhez hasonló dolgok által fogamzik meg az *irigység csirája* a gyermeki szivben, holott éppen ezen csirát minél korábban kellene elfojtani vagy gyökerestül kigyomlálni, miként a virágágyakból a gazt kitépjük, előbb mintsem szétgyökeredzik és a nemes csemete növést akadályozza. — Hadd állják a többiek körül, midőn a piczike eszik; adj nekik is néha-néha egy kanálnyival az édes ételből; oszszá meg a kapott ajándékot testvérkéivel; intézd úgy, hogy együtt játszanak, együtt nézzék az új képes könyvet, hogy egymást név- és születésnapokra csekély dolgokkal kölcsönösen megörvendeztessék, és mindenek előtt: *S o h a s e l o b b a n t s d s z e m é r e a g y e r m e k n e k m á s n a k e l ő n y e i t.*

Dehát nem szabad mintaképeket felállítanunk? Oh igen; csak nem kell oly közelálló élő mintaképeket használni. Lehet buzdítani az által, hogy milyen legyen a gyermek, mit csináljon, hogyan viselje magát; de nem szükséges, hogy őt a testvéreivel összehasonlitsuk, miután lehetséges, hogy éppen a gyöngébbek a szellemileg vagy testileg hátramaradottabbak.

Tehetség, felfogás, erő, egészség nem oly dolgok, melyeket a gyermek maga magának adhat, miért is éppen az ilyenekkel kellene kétszerezett hűséggel foglalkoznunk.

Ha azután észreveszszük, hogy már kifejlett benne az irigységre való hajlam, hassunk teljes erélylyel ellene. Ha lát-nám például, hogy Sándorom irigy szemmel nézné Andor barátja bogárgyűjteményét, magammal venném ki a szabad természetbe, segítenék neki ott szép példányokat keresni és buzdítanám, hogy azo-kat oda adva, Andornak örömet szerezzen. Így felkelteném benne a jó akaratot, a szolgálatkészséget arra, hogy másnak örömét fo-kozza, és nyújtanék neki alkalmat, hogy másnak tulajdonán, boldog-ságán vele együtt örüljön. De ha napról-napra csak azt hallaná, mi mindene van a másiknak, mily sok örömet szerezhet magának, mert pénze van, természetes hogy irigy lesz.

Még kell, hogy a gyermekek illetlen magavisele-t éről szóljunk. Sokszor hallani e kifejezést: „Beh neveletlen gyermekek ezek!“ Mi alatt, vagy olyan gyermekek értetnek, kik minden illem és jó erkölcs tekintetbe vétele nélkül mindent tesz-nek, mi nekik tetszik és különösen felnőttek és tiszteletre méltó személyek irányában szájaskodók, elbizakodottak és fenhéjazók, (arczát-lanok), — vagy olyanokat, kik nem eléggé pallérozottak és nem mozognak mindég az illem szabályai szerint. Ez utóbbi szerintem nem oly igen nagy baj és sokkal inkább szeretem az olyan gyer-meket, ki egy egyszerű szívélyes „jó napot“ köszöntéssel természet-szerűen kezét nyújtja, mint a kí különféle bedressirozott bókokkal és teshajlásokkal tündökölni akar. Az ilyen mesterkéltn magavise-let nem más, mint negélyezett tettetés és hazug szlnelés és több-nyire, minél szebbnek látszik a külső forma, annál csunyább és durvább ily correct gyermeknek a belseje. Hiszen nem az a fő, hogy mit tesz vagy nem tesz a gyermek, hanem az, hogy miért teszi ezt így vagy amúgy. Egyébiránt, ha a mamának tetszik, kis „Mädi“-jéből szalonbabát nevelni, ám tegye. Nagy haszna ebből nem igen lesz. De arra aztán már határozottan nézzenek, hogy min-denbe bele ne kottyanyjanak, különösen ne, ha nagyobbak beszélnek; hogy vissza ne feleljenek, vagy ha felelnek, ne tegyék azt dur-czásan és oly hangon, mely már magában — eltekintve a felelet tartalmától — a gyermeket eléggé jellemzi.

Ezekre vonatkozólag az első szabály: „Szoktasd a gyer-mekedet, még pedig már kora ifjúságától fogva, mind arra, mit a „természeti“ illem követel, még pedig leg-inkább jó példaadás által.“ A második szabály: „Tanulja meg a bevett szokásu udvariasságot is, de csak akkor, ha ezen külső for-mák megtartása jellemének már nem árthatnak.“ A harmadik sza-bály: Ne utasítsd, hogy mint urfiacska és kisasszonyka viselje ma-

gát, hanem hadd maradjon a gyermek minél tovább gyermek. "Mai napság úgy is elég korán vesztik gyermeki boldogságukat. És az utolsó szabály: „Ne törd soha, hogy mások felett itélni merészeljen és fenhéjazkodjék.“ Régenten a gyermekeknek csak katonásan kellett szülőik és előljáróik előtt állniok. Ez ugyan természetellenes szokás volt és nem tarthatta fel magát. Helyette a nagy többség — úgy látszik — most más szélsőségeknek hódol, mely ismét nem szabad, hogy tartós maradjon; különben a mindig jó, engedékeny szülők gyermekeik rabszolgáivá lennének; az ifju urak fogják az apákat tanítani, és a nagyságos kisasszonyok fogják előírni, miképen viseljék magukat irányukban az áldott jó mamák.

Nem fejezhetjük be értekezésünket, melynek tárgyát, tekintve egyrészt annak terjedelmességét és az arra vonatkozó tapasztalataink bőségét, másrészt a rendelkezésünkre álló tér szűk voltát, kimeríteni úgy sem áll hatalmunkban, a nélkül, hogy meg ne emlékezzünk végül azon hibáról, hogy ne mondjam erkölcstelenségről, mely nem csak a gyermekek, de egyáltalán az emberek közt, nem-, kor- és rang különbsége nélkül leginkább el van terjedve. Ez a hazudás.

Az emberek nagy sokasága vagy azért hazudik, mert az által valami bajtól vél megszabadulni, vagy mert azt hiszi, hogy a nem igaz szó által valami hasznot könnyebben fog elérni. Vannak olyanok is, kik barátságból, szivességéből, emberszeretetből, sőt még könyörületességéből is hazudnak. Mások ismét nem mondják az igazat csupán ellenzékeskedésből vagy eltitkolási hajlamból; némelyek csupán szokásból és végre aránylag kevesen konokságból vagy is azért, hogy másoknak készakarva ártsanak. Honnan van mind ez? Onnan, mert a legtöbben azt hiszik, hogy hazudni szabad, ha azzal valakinek használnak és másnak nem ártanak. Ez azonban egy fölötté veszedelmes elv, a mennyiben senki sem tudhatja biztosan előre, mi lehet a hazugság következménye és vajlon nem fogja-e százszorosan felülmulni a belőle származó rossz az elérni vélt jót. Azért: Igazat kell szólni minden körülmények közt; hazudni nem szabad semmi szín alatt. Ezen elvet kell szilárdan vallani; — származzék belőle akármi! És mily módon fogjuk ezt gyermekeinknél elérni?

1. Tekintsük az igazmondást a gyermekekkel szemben mint valami egészen magától érthető dolgot, a hazudást teljes lehetetlenségnek. Nem tesz semmit, ha ez által talán könnyen hívők lesznek, minden embert igazlelkűnek hisznek és talán egyszer-másszor csalatkoznának is. Az élet majd megismerteti velők a helyes álláspontot. Ne tételezd fel, hogy gyermeked szántszándékosan hazudott neked;

ha látott vagy hallott eseményt beszélnek el neked, nézz arra, hogy semmit se nagyítsanak; ha üzenetet bizasz reá, követeld a szó szerinti teljesítést; az igazságtól való legkisebb eltérés fölött fejezd ki bámulásodat, igazítsd helyre a nem valót és magyarázd meg neki, mennyire szükséges az igazmondás, — de mindezt felindulás és harag nélkül, mindent szeretettel és jóakarattal.

2. Ne adjunk e tekintetben mi sem soha rossz példát sem tréfából, sem udvariasságból, sem szükségből. Ne ígérjünk olyasmit a gyermeknek, miről már eleve tudjuk, hogy nem fogjuk megtartani; ne akarjuk jora szoktatni az által, hogy oly dolgokkal fenyegetjük, melyek nem teljesülhetnek; ne lássa, mint örülünk valami látogatásnak, ha az mindjárt nagyon is kellemetlen időkorjött; ne tagadtassuk el magunkat, ha dolgozni szeretnénk; és így van még száz meg száz ártatlannak látszó dolog, melyeket már a jó példaadás tekintetéből is kerülnünk kellene.

3. Ne kényszerítsük magunk se soha a gyermeket a hazudásra, hogy például a tanítónak azt mondja, miszerint betegség miatt mulasztotta az iskolát, holott sétálni volt; vagy ha keményen bünteted midőn őszintén bevallja, hogy leczkékjét az iskolában nem tudta; vagy hogy szavaiban kételkedni szoktál; vagy hogy végre a beszélésre szorítod, midőn az igazat nem meri, nem tudja kimondani. Hány szülő például nem ismer gyermekében nagyobb vétket mintha ez egy findját össze tör, az ablakot bedobja; az ilyesmit aztán szigoruan szokták megbüntetni. Ha aztán a szegény gyermek ilyen szerencsétlen, a vesszőtől való félelemből fog hazudni; mi aztán nem annyira a gyermeknek, mint inkább esztelen szüleinek rovandó fel bűnül. És ha fiad vagy leányod olyas valamit követett el, a mi oly borzasztó ő reá nézve, hogy be nem vallhatja, ne hadd igen soká szenvedni bűne terhe alatt, de ne is kényszerítsd tetteinek szépitésére; segítsd neki kimondani az igazat. A mit ő nem tud kimondani, mondd meg helyette te; könnyíts lelkiismeretén és légy résztvevő jóakaró barátja.

Te állasz legközelebb gyermekedhez: szeressed őt legigazabban! Akkor ő is viszont teljes bizalommal fog feléd közeledni és minden tartózkodás nélkül önykényt fog megmondani mindent, mire különben a föld semmi hatalma sem kényszerithette volna!

Hogy ezt mind elérhessük, ahhoz igen sok türelem, tartós megfigyelés igen sok gond és aggodalom és soha meg nem szünő szeretet kell. *Éz a nehéz feladat, anyák, leginkább a ti hivatástok!* Ebben rejlik a ti hősiségetek! Ha apránként nem is látható a ti működésetek, ha az szembe nem tűnik és kiesinyesnek látszik is, még is élet-hossziglani hűségetek a legfenségesebbet alkotja: a korszemmet. És azért a legszebb emlék ott ragyog: gondosan nevelt gyermekeiteknek halás szívében!

Falvai Antal.

B) Adatok iskolánk ezévi történetéhez.

Nem kezdhetem az iskolánk beléletében előfordult mozzanatok közlését örvedetesebb, különösen leányiskra nézve üdvösebb tény előadásával, mint ha a m. t. szülők figyelmeét áldozatkész gyülekeztünk azon nagy fontosságu határozatára felhivom, melylyel egy már ismételen kifejezett, régi óhajuk immár valósul. A f. é. május hó 22-én tartott évi közgyűlésünk ugyan is egyhangulag elfogadá Tek. Bexheft Ármin presbyter urnak, iskolabizottságunk által melegen pártolt s egyházainknak közös választmánya becses ajánlatával felterjesztett azon indítványát, mely szerint csonka leányiskolánk a III. és IV. polgári osztályok fokozatos felállítására által már a jövő 1887—88. tanév kezdetével kiegészítettessék, s ez által, vissza nem riadva semmi áldozattól, iskolánk felvirágzására soha nem szűnő gondoskodásából folyó szép tetteit egy újabb fényes lappal gazdagította. Leányiskolánk ez által nem sokára teljesen érvényesitheti azon szép és nemes feladatot, melynek teljesítését tőle család, egyház és haza jogosan elvár és ha egyrészt a m. t. előjáróink, másrészt a tisztelt szülők ezentúl sem vonják meg tőlünk kegyes pártfogásukat, rajtunk nem fog mulni, hogy a Mindenhatótól erőt, buzgóságot és kitartást kérve, intéztünk ügyeit a hozzánk kötött reményhez képest mindinkább fejlesztjük és felvirágoztassuk.

Ezen nagy horderejű tény jelentése után a hála mély érzelmeivel áttérve évi adataink rendes sorára, mindenekelőtt örömmel említhetem, hogy azon buzgó férfiak, kik a tavalyi választások által tanügyünk vezetésével megbizattak, az elmúlt évben változatlanul folytathatták közhasznu működésüket, és ha ezek közül csak Nagys. Fabiny Gyula, min. osztálytanácsos urat, és Nagytiszt. Bachát Dániel főesperes urat nevezzük meg, teszszük ezt, mert ők egyrészt a gyülekezeti, másrészt az esperességi közvetlen tanhatóságunk azon elnökei, kiknek iskolaügyünk gyarapítása első sorban köszönhető.

Ha bár az isteni gondviselés előjáróink teljes tetterejét számunkra megtartá, mégis súlyos vesztesége lett iskolánknak is, Jakobei József, gyűl. pénztárnoknak f. e. május hó 13-án bekövetkezett gyászos elhunytá által. A boldogult, ki gyülekezetünk anyagi ügyeit 23 éven át teljes odaadással és ritka hűséggel kezelte, iskola ügyünknek is volt önzetlen híve, félreismerhetlen barátja, és az aziránti lelkes érdeklődésében buzgó fáradozását nem egyszer

népiskolánk javára értékesítette; miért is neve és áldásdus működése iskolánknak történetében is felejthetetlen marad. Tisztelet emlékének, melyre mindnyájan kegyelettel gondolunk!

Hálás elismeréssel emlékezünk még e helyen azon készségről, melylyel a Nt. presbyterium a lefolyt évben ismét két tantermünkben a czélszerűnek bebizonyult, de költséges Knut-féle szellőztetési készüléket bevezetteté, és egyes tanzerek szaporítására, nem különben több kitűnő szakfolyóiratnak előfizetésére a testületünk által kért összegeket megszavazta. — Szintugy köszönetet mondunk Stephani Lajos iskolai gondnok urnak, ki a gyermekek szeméinek megvédése céljából tantermeink összes légszecsőveit üvegtartókkal ellátá, Jármay Gusztáv gyógyszerész urnak, ki már évek hosszú során át az osztályokban szükséges ténztát adja, Steinhauz József rakói főerdész urnak, ki polg. leányiskolánk természetrajzi gyűjteményét 26 darab igen csinosan präparált állatkozonyával gazdagítá, ugyszintén Thallmayer Lajosné urnónak, ki a földrajzi oktatás élénkítésére 22 nagy fotografiai tájképet, a polg. leányosztály könyvtárának pedig több becses könyvet adományozott, nemkülönbén Légrády Károly és Tivadar uraknak is ugyancsak ifjusági könyvekért. Különösen ezen utóbbi adományokért nyilváníjuk köszönetünket, azért mert a még igen szegényes és hiányos iskolai könyvtárunk csak ily uton és a csekély olvasási díjakból jött lassankint létre; jótékony befolyása pedig serdülő leányaink egész lényén fényesen tükröződik vissza; miért is mindazokat, kik általuk már nem használt ifjusági könyvek vagy iratoknak birtokában vannak, kérve kérjük, sziveskedjenek azokkal a mi ifjusági könyvtárunkat gazdagítani. Az ily jótékony tett jutalma már magában azon áldásban rejlik, melyet egy jó ifjusági könyvtár a fogékony gyermeki szivekbe csepegtet.

2. A tanítói testület személyzetében csak annyiban történt változás, hogy Szőke István helyébe, kinek leköszönéséről már a mult évi értesítőnkben tettünk sajnálattal említést, tornatanítónak egyelőre ideiglenes minőségben Maurer Rezső, okl. középisk. tanár és tornatanító lett meghíva.

Jól esik itt már most is jelenthetnünk, hogy a III. osztály felállítása következtében nt. presbyteriumunk elhatározá, miszerint a polg. tanító képezdét látogatott Scholtz Lajos, IV. leányosztályunk tanítója, ezentúl a polg. osztályokban tanítsa a szakmáját képező természetismei tárgyakat, az így üresedésbe jövő helyet Mikolík J. Kálmán, a III. leányosztály tanítója, vegye át; a III. osztályba pedig, miután Tomassek Ilona kisasszony kollégánk a II. osztályban megmaradni kívánt, Küttel Kornélia, az I. osztály tanítónője, helyeztetik át, úgy hogy ennek helyére végre próbaidőre új női tanerő lesz alkalmazandó.

Szintugy itt kell jelezniünk, hogy azon újítás, mely az idén a női kézimunka tanításra vonatkozólag történt, a mennyiben már most abban, mint kötelezett tantárgyban, valamennyi leánynövendékeinknek részt kell venniök, csak üdvösnek bizonyult be. Nagyja, apraja tudva, hogy az életben és háztartásban egyiránt a kézimunka

mulhatlanul szükséges, az egyelőre még ideiglenesen alkalmazott munkatanítónőink: Schulek Vilma kisasszony, özv. Grissza Kálmánné és özv. Gerzsó Károlyné asszonyok vezetése alatt buzgó szorgalom fejtett ki és egy szüle sem sokalta — a miből eleinte tartottunk — az ezen tantárgy rendesítése által szükségessé lett csekély tandíjmelést.

3. Az iskolai élet jelentékenyebb napjaira és eseményeire vonatkozólag meg kell említenünk, hogy a szokott módon történt beiratások után szept. 6-án Nt. Schranz János lelkész ur által végzett istentisztelettel kezdtük meg a tanítást. De alig hogy a gyermekek a rendes kerékvágásba hozattak, már a törvényhatósági járványbizottság szeptember 15-én az akkor dúló cholera következtében a tanítást a népiskola összes osztályaiban teljesen betiltotta, a polg. osztályokban pd. csak a délelőttökön engedte meg a tanítást. Ezen szünetelés október 4-ig tartott; de még akkor sem merte számos szülő — könnyen megokolható gondoskodásból — gyermekeit felküldeni, úgy hogy csak november hó elejével folytathattuk ismét igazán rendszeren tanításunkat és kettőztetett buzgalommal, a szokásos szünnapok lehető megszorításával és talán egyes növendékek csekély túlterheltségével is kellett hozzá látnunk, hogy a kitűzött tanczél az iskolai év végéig elérhessük.

4. Tanulóink létszáma összesen 689. Ezek közül kimaradt az év folyamala alatt 30, meghalt 3, testi gyengeségük tekintetbe vétele mellett orvosi bizonyítvány alapján magánvizsgára bocsáttatott 24, úgy hogy a nyilvános évi vizsgákon 612 tanítvány vesz részt. A beiratott fiuk létszáma 281, a leányoké 408; az összes beírottak között 158 van olyan, kik nálunk az idén először vétettek fel; a többi 531 már tavaly is a mi növendékünk volt. Felvételi vizsgá 14-től követeltetett; végre a házi nevelésben részesültek közül a mai napig 46-an tettek nálunk magánvizsgát, kikkel együtt tanulóink összes létszáma 735 tesz. E helyen kell még említenünk, hogy nt. presbyteriumunk, tekintve a jelentkezők nagy számát paedagogiai okokból legalább megengedte, miszerint az I. osztályba a meghatározott 40 helyett ezentul 46 fiut szabad felvennünk.

5. Tandíjfejében az idén befolyt 13,089 frt 50 kr., tehát 871 frttal több mint tavaly; a tandíjmentesek száma (119) pedig 4-gyel csökkent. A kiadások szaporodtak ugyan, egyrészt, mert a kézimunkatanítónők most már mind az egyházi pénztárból húzák fizetésöket, másrészt pedig, mert havi értesítő könyvecskéink elfogyván, azokat 3000 példányban újból kellett nyomtatni, és mert egyházválasztmányunk jónak látta, Schmid Tódor énektanítónknak az idén megjelent chorálkönyvének egész kiadását megvenni, hogy szegényebb gyermekeinknek azt vagy egészen ingyen, vagy legalább jutányosabban nyújthassa, mely költségek azonban idővel teljesen fognak a pénztárba visszafolyni. Mindezen tetemes kiadások daczára, tekintetbe nem véve a tantermek házbérértékét, mely 5152 frt 80 krt tenne, az egyházi közös pénztárnak — tavalyhoz képest mégis 84 frt 66 krral kisebb összeggel, azaz 1415 frt 41 krral kellett

az elemi iskolai pénztár hiányát pótolni, mely tény szintén eléggé tanúsítja gyülekezetünknek nemes áldozatkészségét.

6. Növendékeink erkölcsi szellemét illetőleg mondhatjuk, hogy az a magaviseletük, szorgalmuk és a tanulásban tett előmenetelükre nézve általában kielégítő volt; bár teljesen el nem hallgathatjuk, hogy egyik másik esetben komolyabb megintéshez és erélyesebb intézkedéshez is kellett folyamodnunk. Mert hiába! napjaink álhumanizmusa okozza, hogy a fiatalság évről-évre pajzánabb lesz. „Fegyelem nélkül pedig az iskola olyan“ — jól mondja ezt Pestalozzi — „mint a patakmalom víz nélkül“, és miután rem akarjuk, hogy iskolánk ilyen patak nélküli malomhoz hasonlítson, bizony nem mulasztottuk el a fegyelemnek — ha a szükség úgy kívárta — szigorúbb alkalmazását, amélnél azonban, hogy ez által a megengedett határokon túlmentünk volna.

7. Az egészségügyi állapotok a lefolyt évben szintén nem voltak teljesen kielégítők és úgy, mint általában a fővárosban mindenütt, iskolánknál is sok kívánni valót hagytak fenn; mert habár — az év elején előfordult cholera- és himlőjárványtól eltekintve — az előadást a ragályos gyermekbetegségek miatt egy osztályban sem kellett beszüntetnünk, mégis nagy volt a betegség — okozta mulasztásoknak száma, mely egyeseknél a 100 félnapot is megközelíti. Maga a tisztii főorvostól 5! esetben szállítottunk fel a ragályosan megbetegedtek és azok testvéreinek több heti távollátására; magunk is számos gyermeket, kiknél az idén különösen a hörghurut tünetei jelentkeztek, az otthon maradásra kényszerítettünk; és kérnünk kell e tekintetben is a t. szülöket, hogy a jövőre nézve inkább hadd mulasszon a gyermekök, semhogy egyesek gondatlanságából egész osztályok megfertőztessenek. E helyt nem mulasztottuk el, hogy hálás elismerésünket ne nyilvánítsuk *Dr. Krick Arpád* IV. kerületi t. orvos urnak, ki nem csak hogy egyes osztályainkat ismételtlen megvizsgálta, sőt nem egyszer szives tanácsával s utmutatásaival is közreműködött az egészségi szempontokból szükséges intézkedések kivételében.

A halál angyala kedves növendékeink közül hármat ragadt el a korai sírba: Holtzer Lajost, mindjárt a tanév elején az I. f osztályból, Kis Ilonát a II. leányosztályból és Schoditsch Gizellát külvárosi iskolánk I. osztályából. Enyhitse ezen immár boldogan nyugvó kisdedek szüleinek fájalmát iskolánknak résztvevő gyásza.

8. Teljes örömmel jelenthetjük végre, hogy iskolánk szégyenebb gyermekeinek az idén is voltak nemeskeblü jótévoí. A német gyülekezetünk kezelésére bizott „Kullnitz“-alapítvány kamatjaiból 9 gyermeknek tankönyveket szereztünk; a „Thabita“ egyesület nemesszívü hölgyei több didergő növendékünket meleg öltönyvel látták el; a „szünidei gyermektelep“ 3 beteges fii- és 4 leánytanítványunkat részesítette működésének áldásában; Leyrer Emil ur közvetítése folytán egy nemesen érző társaság gyűjtéséből lányának egyik sajnálatra méltó társa ruházattal fel teljesen; szintugy Schelken József ur közvetítése folytán kül-

városi iskolánk 2 tanítványa kapott egész új téli öltönyöket egy jótékony egyesület részéről; az I. polg. leányosztály növendékei megtakarított filléreiket gyűjtötték össze, hogy egy szegény társnőjüket, kinek atyja már régóta súlyosan beteg, a szükséges ruhával és taneszközökkel elláthassák; Lengyel István ur a term. tud. társaság igazgatója iróeszközöket adományozott, ugymint egyáltalában nagyobb tanítványaink csaknem kivétel nélkül mindnyájan vetélykedtek a jótékonyág gyakorlásában, a kik közül mint különösen kiválókat a következőket legyen szabad megneveznem: a Stühmer. Károly, Thallmayer, Kubinyi, Lotter, Hertzka és Deutsch nővéreket; Zilahy J. J., Rosenfeld J., Neustadt Ad., Grünstein K., Weil O., Mintz M., Lövy J., Gedliczka E., Róna A., Wiener E., Weiszman R., Jellinek R., Guszmann E., Schulhof M., Katzau J. Neubauer J., Jakobovits St., Malomhegyi Margit stb.

Fogadják mind ezen jötevők az iskola és a segélyezett tanulóknak nevében mély és hálás köszönetünket, melylyel szegény gyermekeinket külön, valamint tanügyi érdekeinket egyenként és egyetemben jövőre is mindazoknak nagybecsű figyelmükbe és meleg pártolásukba ajánlanánk, kik velünk együtt keblünk mélyéből óhajtsák, hogy a mindenható Isten áldó keze ezen iskola felett a legkésőbb jövőig lebegjen!

F. A.

C) Iskoláink tanítói-testülete.

A tanító neve	tanít	tantárgy, osztály	heten- kinti óraszám	Jegyzet
Alex Albert r. tanító	1872 óta	A II. fősztály tanítója	20	A tan. könyv- tár kezelője
Dittmann Antal s. tanító	1850 óta	tanítja a rajzt a IV. fi- osztály s a polg. leány- osztályokban	8	Főv. községi rajztanár
Falvay Antal r. tanító	1860 óta	tanít a polg. leányosztá- lyokban	20	E. l. igazgató s az esp. tanítói kör elnöke
özv. Gerzsó Károlyné s. tanítónő	1885 óta	Kézimunka-tanítónő	12	—
özv. Grissza Kálmánné s. tanítónő	1878 óta	tanítja a kézimunkát	12	—
Kardeván Vilmos r. tanító	1867 óta	tanít a polg. leányosztá- lyokban	20	Festül. érték. jegyzője.
Kurz Sámuel r. tanító	1863 óta	A III. fősztály tanítója	19	Az esp. isk. biz. tagja
Küttel Kornelia r. tanító	1876 óta	Az I. leányosztály tanító- nője	20	—
Luttenberger Ágost r. tanító	1866 óta	Az I. főszt. tanítója	20	Az Eö vős- alap titkára s az esp. isk. bi- zotts. jegyz.
Lux Ede r. tanító	1866 óta	A IV. fősztály tanítója	19	Az esp. isk. biz. tagja
Maurer Rezső s. tanító	1886 óta	Tanítja a tornázást	16	—
Mikolik J. Kálmán r. tanító	1875 óta	A III. leányoszt. tanítója	20	Az esp. isk. biz. tagja
Rajnai Klára s. tanítónő	1885 óta	A külv. iskolák kézi- munkák tanítónője	12	—
Schulek Vilma s. tanítónő	1877 óta	tanítja a kézimunkát	12	—
Schmid Tivadar s. tanító	1870 óta	tanítja az éneket a III. és IV. főszt. és a IV.—VI. leányosztályokban	5	Gyülekezeti organista
Scholtz Lajos r. tanító	1874 óta	A IV. leányoszt. tanítója	19	Az esp. isk. bizotts. tagj
Tomassek Ilona r. tanító	1875 óta	A II. leányosztály tanító- nője	20	—
Záboy Alajos r. tanító	1852 óta	A külvárosi vegyesnemű I. és II. egyesített osz- tályok tanítója	20	—

Jegyzet. A francia nyelvet **Erard Julia** asszony tanította. Hitokta-
tók: **Tiszt. Lollok Lénárd** és **Némethy Lajos** rom. kath. belv. kápl. s hite-
lemző urak; **Kornfeld Gyula** és **Obláth M.** az izr. hitközség hitoktatói.

D) A bevezetett tananyag.

a) A népiskolában.

I. FIOSZTÁLY.

Osztálytanító: Luttenberger Ágost.

1. Vallástan.

12 bibliai történet az ó- és 12 történet az új szövetségből. Egyházi énekek és imák.

2. Nyelvtan.

Magyar és német írás és olvasás s a nyelvtan alapfogalmainak idevonatkozó része, szorosabb meghatározás nélkül.

Egyszerű nyelvtani gyakorlatok megfejtése szóval, a palatáblán és írófüzetben.

3. Számтан.

A négy alapművelet szóval és jegyekkel az 1—50-ig terjedő számkörben.

4. Szemléltető oktatás.

Az iskola, a szülői ház, házi állatok; a kert, az utca, a helység, kézmivesek, kereskedők, a mező, rét, erdő; néhány mezei és erdei állat és növény; a hegy, a víz; időváltozások.

Elbeszélések a gyermeki életből; állatmesék. Gyermekdalok és költemények.

II. FIOSZTÁLY.

Osztálytanító: Alex Albert.

1. Vallástan.

A tanterv által előírt bibliai történetek, imák és egyházi énekek.

2. Magyar nyelv.

A helyes olvasás gyakorlása. A tömondat s ennek különféle alakjai; a főnév, tulajdonnév, ige, személyes-névmás, melléknév és számnév. Rövid nyelvtani feladványok. Költemények emlékelése.

3. Német nyelv.

A magyar nyelvtanítás anyagának megtelelőleg gyakoroltatott a gépies s helyes olvasás és írás, és megismertettek az egyszerű mondat és az abban előforduló beszédrészek. Fordítási és szavalási gyakorlatok.

4. Számtan.

A négy alpmivelet az 1—500-ig terjedő számkörben elvont és megnevezett számokkal. A mértékek megismertetése.

5. Szemléltető oktatás.

A háziállatok és néhány a kertben, mezőn, erdőben vagy vízben élő állat; a legfontosabb növények és ásványok. Némely földrajzi fogalmak; a határ és az abban látható főbb tárgyak. Budapest tiz kerülete és a város környéke.

6. Szépirás. — 7. Rajz. — 8. Ének. — 9. Torna.

Rend és szabadgyakorlatok. Ugrás, lábtó, mázsás, lebegőfa.

III. F I O S Z T Á L Y.

Osztálytanító: K u r z S á m u e l.

1. Vallástan.

A bibliai történetek összefüggésökben. Jézus és az apostolok élete és főbb tanai; az ur imája; sz. írásbeli mondatok és egyházi énekek.

2. Magyar és német nyelvtan.

Az értelmes és helyes hangsúlyozással való olvasás. Az egyszerű és bővített mondatban előforduló beszédrészek; a név- és igeragozás elemei, ugymint a helyesírás főbb szabályai. Alkalmos versek és velősebb mondatok betanulása. Fordítási gyakorlatok.

3. Számtan.

Az 1-től—10,000-ig terjedő számkörben a 4 alpmivelet alkalmazott példákban. A különféle mértékek ismertetése.

4. Földrajz és hazai történelmi képek.

A főváros s ennek környéke; Pest-Pilis-Solt-Kiskún vármegye és hazánk egyes vidékei kapcsában egyes történelmi képek.

5. Természetráajz.

A gerinces állatok; a növényországból a legszükségesebb tudnivalók s egynehány ásvány.

7. Szépirás. — 6. Rajz. — 8. Ének. — 9. Torna.

IV. OSZTÁLY.

Osztálytanító: L u x E d e.

1. Vallástan.

Az Isten, önmagunk és embertársaink iránt való kötelességek ismertetése, a 10 parancsolat és a hegyi beszéd tárgyalása által; az uri ima, az apostoli hitvallás ágazatainak ismertetése és megmagyarázása a bibliai történetek alapján; szentírásbeli helyek és egyházi énekek.

2. Magyar és német nyelvtan.

Az értelmes és szép olvasás. A tő, csonka, bővített, összevont és összetett, főleg az egymásmellé sorolt mondatok megkülönböztetése; a ragok és képzők ismertetése; a mondatához kapcsolt írásbeli gyakorlatok.

3. Számtan.

A 4 alapművelet begyakorlása nagyobb és különnevű számokkal; ezeknek egyneműekké való változtatása és a közönséges életben előforduló törtszámok.

4. Földrajzok.

Magyarország megyénként, a magyar államot környező államterületek, nevezetesen az osztrák állam és Európa államainak általános ismertetése.

5. Történet.

A történeti képek bővítése és az időszakok szerint való rendezése által nemzetünk fontosabb történeti mozzanatainak ismertetése.

6. Természetisme.

A gerincztelen állatok; a leginkább használt növények és ásványok ismertetése.

7. Rajz.

Különbféle állású vonalak, szögek s ábrák hálózat nélküli rajzoltatása.

8. Szépirás. — 9. Ének. — 10. Torna.

A megelőző osztályok anyaga; lengőkötél, támfa, gyűrűhinta.

JEGYZET. Az I—IV. leányosztályok tananyaga — csekélyebb változásokat kivéve — az elemi fiúosztályokban közlött tananyaggal azonos.

b) TERÉZKÜLVÁROSI I. ÉS II. OSZTÁLYU VEGYESNEMŰ
NÉPISKOLA.

Osztálytanító: Z á b o y A l a j o s.

1. Vallás tan.

18 ó- és 18 új szövetségbeli történet. Nehány egyszerű bibl. mondat; alkalmas imák és egyházi énekek.

2. Magyar és német nyelvtan.

Magyar és német olvasás és írás; az egyszerű állító, tagadó, kérdő és parancsoló mondat; a tárgyat, személyt, tulajdonságot és cselekvést jelentő szavak; egy-két- s több tagu szók; nagy betűvel kezdődő szavak és egyszerű mondatok írása.

3. Szemléltető oktatás.

Az iskola, a szülői ház, a város, a kert, a mező, a rét, az erdő s a határ.

4. Szám tan.

Az 1-től 300-ig terjedő számkörben a 4 alapművelet, főkép fejbeli számvetés útján és az életben gyakorta előforduló példákban.

5. Rajz. 6. Szépirás. 7. Ének.

C) **K é z i m u n k á k**

tanítottak a belvárosi leányosztályokban: Schulek Vilma, öz v. Grissza Kálmánné és öz v. Gerzsó Károlyné által; a külvárosi iskolában: Rajnay Klára által.

I-ső osztály: Egyszerű kis szalagok kötése; harisnyakötés.

II-dik osztály: Horgolás és betűjegyzés elemei.

III-dik osztály: Horgolás, szorós-mintaszalag kötése, betűjegyzés.

IV-dik osztály: Lyukaesos mintaszalag kötése, színes pamuttal való himzés.

Ezekén kívül kivételesen és csak a t. szülők kívánságára, a gyermekek tehetsége és kiképzett ügyességéhez mért fényüzési munkák is készítették egyes családi ünnepélyek alkalmára.

d) A polgári leányiskolában.

I. O S Z T Á L Y.

Osztályfőnök: Kardeván Vilmos.

1. Vallástan.

A vallás fogalma. A Biblia. Perikopák. A Katé 1. és 2. része. A Reformáció. Egyházi énekek. (Tanította: Falvay A. hetenkinti 2 órában.)

2. Magyar nyelv.

Elbeszélő prózai és költői olvasmányok tárgyi és nyelvi magyarázata. Mondatok alapján a mondatrészek és beszédrészek meghatározása s az alaktan kifejtése. Teljes név- és igeragozás. Könnyebb ügyiratok szerkesztése és egyéb irálygyakorlatok. (Tanította: Falvay A. hetenkinti 3 órában.)

3. Németnyelv.

Mondattani alapon a mondat és beszédrészek tüzetesebb ismertetése; névszók ejtegetése és igék hajlítása. Könnyebb elbeszélések, mesék, levelek fogalmazása. (Tanította: Kardeván Vilmos het. 3 órában.)

4. Mennyiségtan.

a) Számtan: A négy alpmivelet elvont és különnevű számokkal, közönséges és tizedes törtekkel. Összevonás, szétbontás. Időszámítás.

b) Mértan: A mértan elemei, az egyenes vonal, a kör, a szögek és azok mérése, a háromszögek különfélésegei és ezeknek rajza. (Tanította: Falvay A. het. 3 órában.)

5. Földrajz.

A magyar-ausztria monárchia természeti és politikai földrajza részletesen. (Tanította: Falvay hetenkinti 2 órában.)

6. Történelem.

Hazánk története a legujabb időig a hasonkoru világtörténelem fontosabb eseményeivel kapcsolatban (Tanította: Kardeván hetenkinti 2 órában.)

7. Természetrajz.

A gerinczesek jellemzőbb alakjainak részletes leírása és osztályozása. Több virágos növény leírása, tekintettel főbb alaktani jellegökre s ipari fontosságukra. (Tanította: Kardeván V., het. 2 órában.)

8. Természettan.

A testek általános tulajdonságai. Az anyag halmazállapota. A folyós és légnemű testek tulajdonságai. A hang. (Tanította: Kardeván V., het. 2 órában.)

9. Szépirás.

A magyar és német folyóírás. (Tanította: Kardeván V., het. 1 órában.)

10. Rajz.

Egyes vonalú síkdíszítmények rajza; ismert és tanult alakok kombinálása. (Tanította: Dittmann A., het. 2 órában.)

11. Ének.

A zenei alapismeretek. Egyszólamú dalok és egyházi énekek. (Tanította: Schmid T. hét. 1 órában.)

12. Kézi munka.

Egy harisnyakötése, párját otthon kötik. Mintaszalag hálózása. Színes himzés különböző öltésekkel. (Tanította: Schulek Vilma k. a. het. 3×2 órában.)

13. Torna.

Az elemi osztályaink tananyagának bővítése; összekötve gyakorlatokkal a vízszintes és rézsütös lábtón, lebegőfán, lengőkötélen, támfán és gyűrűhintán. (Tanította: Maurer R. het. 2 órában.)

14. Francia nyelv.

Ezen tantárgy rendkívüli lévén, az erre jelentkező tanulók 2 csoportra osztva, csoportonként heti 3 órán tanítottak az alaktan elemeiben, gyakoroltattak a helyesírásban, fordításokban és szaválásban. (Erard Julia assz. által.)

II. O S Z T Á L Y.

Osztályfőnökök: Falvay Antal.

1. Vallásstan.

A káté 3—5. része. Hit és erkölcsstan. A kereszténység története a 30 éves háborúig; különösen a hitjavítás hazánkban (Het. 2 óra. Falvay.)

2. Magyar nyelv.

A magyar nyelv mondat- és alaktana, folytonos elemzéssel, kiváló figyelemmel a helyesírásra és az írásjelek használatára. Mondatrövidítés. A körmondat. Egyszerű irály és kellei. Prózai és verses olvasmányok. Irály-gyakorlatok és szavalatok. (Het. 3 óra. Falvay.)

3. Német nyelv.

Az alaktan ismétlése mellett a mellé- és alárendelt mondatok és a körmondat. Prózai és költői szemelvények. Írásbeli dolgozatok. (Het. 3 óra. Kardeván.)

4. Mennyiségtan.

a) Számtan: Számolási előnyök; a rövidített számtani műveletek tizedes törtekkel. Az olasz gyakorlat. Egyszerű és összetett hármasszabály. Aránylatok.

b) Mértan: A háromszögek egybevágósága és hasonlósága; a négyszög, a körbe és a kör körül irt szabályos sokszögek. Az alakok szerkesztése adott alkatrészekből. (Het. 3 óra. F.)

5 Földrajz.

A föld általános leírása; a világrészek és világtengerek különösen Európa jellemzőbb természeti jelenségeivel; a tanult országok vázlatainak készítése; a mennyiségtani földrajz elemei. (Het. 3 óra. F.)

6. Történelem.

Az ó-kori népek történelme röviden; a görögök és rómaiaké részletesebben. (Het. 2 óra. K.)

7. Természetráajz.

Az állattan hátralevő osztályai rendszeresen. Embertan. Egészségtan. Az egyszikű és kétszikű növények egyes fontosabb családjai. A növények rendszertana röviden. (Het. 2 óra. K.)

8. Természettan.

A hő tulajdonságai; a hangtan, fénytán, delejesség és villamosság elemei. (Het. 2 óra. K.)

9. Rajz.

Vegyes és görbe vonalú síkdiszitmények rajzolása; a színek ismertetése és a síkdiszitmények festése. (Het. 2 óra. Dittmann.)

10. Ének.

Zenei alapismeretek; egyházi énekek; egy és kétszólamú dalok. (Het. 2 óra. Schmid.)

11. Kézi munka.

Hurkolás. Varrás elemei. (Hetenként 6 órában özv. Grissza Kálmánné.)

12. Szépirás.

Mint az első polg. osztályban.

13. Torna.

Mint az első polg. osztályban.

14. Franczianyelv.

Mint az első polg. osztályban.

E) Óra-beosztás.

Tantárgy.	Belvárosi										Külvárosi vegyesnemű iskola	Jegyzet.			
	el. fiu-iskola				elemi										
					leány-iskola				polgári						
	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.			I.	II.	
Vallástan . . .	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	}		2		
Magyar olvasás, írás s nyelvtan	4	3	3	3	4	3	3	3	3	3			4		
Német olvasás, írás s nyelvtan	4	3	3	3	4	3	3	3	3	3			4		
Számítan . . .	4	4	3	3	4	4	3	3	2	2			4		
Mértan . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1			—		
Földrajz . . .	—	—		2	—	—			2	2			—		
Történet . . .	—	—	3	2	—	—			1	2			—		
Természetrajz	—	—	2	2	—	—	2	2	2	2			—		
Természettan	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2			—		
Beszéd- és érte- lem gyakorlatok	4	4	—	—	4	4	—	—	—	—			4		
Írás	}	2	2	2	}	2	2	2	1	1	}				
Rajz		2	1	1		4	2	1	1	1		2	2	2	
Ének		1	1	1			1	1	1	1		1	1		
Torna		—	2	2		2	—	—	2	2		2	2		—
Kézi munkák	—	—	—	—	6	6	6	6	6	6			—		
Francia nyelv (mint rendki- vüli tantárgy)	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3			—		
Összes óraszám	20	22	22	26	26	26	28	28	34	34			20		

F) Tankönyveink.

Használt tankönyvek	Fiu- osztály- ban	Leány- osztály- ban
1. Német K. a keresztyén vallás elemi tankönyve Elméleti s gyakorlati rész	III.	III.
2. Vallástan Sztzechlo Endrétől	—	I II. polg.
3. Györy V. kátéja	IV.	IV. I. II. polg
4. Pálffy kis egyháztörténete v. Korcsek kleine Reformationsgeschichte	—	I. II. polg.
5. Egyházi énekek ev. iskolák számára	III. IV.	III. IV.
6. Új testamentom	IV.	IV. I. II. polg.
7. ABC- és olvasókönyv Péterfy S. és társaitól	I.	I.
8. Haesters Fibel	I.	I
9. Falvay és társai magy-ném. olvasókönyve	II.	II.
10. Gáspár, olvasókönyve a III. oszt. számára	III.	III.
11. " " a IV. oszt. számára	IV.	IV.
12. Révy F. magyar olvasókönyv	—	I. polg.
13. Torkos L. magyar nyelv és irodalmi kézikönyv	—	II. polg.
14. Jausz Lesebuch II III.	III. IV.	III. polg.
15. Lád német olvasókönyv I. II.	—	I. II. polg.
16. Bárány, Nyelvkönyv I. II.	III. IV.	III. IV.
17. Torkos L. magyar nyelvtan	—	I II. polg.
18. Junghanns-Striker Sprachschule I.—IV.	II—IV	II-IV. I. II. p
19. Führer számtani példatár II. III.	II III.	II. III.
20. Emericzy számtani példatár IV.	IV.	IV.
21. Mauritz Számtan I. II.	—	I. II. polg.
22. Gáspár földrajza	III. IV.	III. IV.
23. Dr. Hunfalvy J. földrajza	—	I. II. polg.
24. Kurz S. Budapest s környékének helyrajza	III.	III.
25. Gönczy Magyarország, Osztrák állam s Európa térképei	III. IV.	III. IV.
26. Homolka Magyarország térképe	—	I. polg.
27. Méhner-György A. Földrajzi Atlasz	—	I. II. polg.
28. Ballagi K. és Nagy. L. Magyarok története	III. IV.	III. IV. s I. p.
29. Führer világtörténete	—	I. II. polg.
30. Emericzy-Somogyi természetrajza	—	I. II. polg.
31. Schubert-Dékán természettana	—	I. II. polg.
32. Dr. Széll L. egészségtana	—	II. polg.

H) Tanulóink számának táblázatos kimutatása.

Oszta ly	A tanulók száma		Vallása					Anyanyelve					Születése éve							Születik polgári állása					Tandij		Eldone-teszék			
	beiratott	Ezek közül meghalt	élmaradt	ág. hitv.	reform	róm. kath.	görög-keleti	izraelita	magyar	német	tót	egyéb	1880	1879	1878	1877	1876	1875	1874	1873	1872	értelmiségi	kereskedő	iparos	földbirt. v. bérlő	szem. szolgálattevők, munkások		fizetők	tandijmentesek	haladók
Belvárosi I. fu	47	1	2	33	1	3	1	12	35	12	—	38	8	1	—	—	—	—	—	—	—	18	13	10	—	6	40	7	39	7
" II. "	52	—	—	29	3	4	—	16	44	8	—	2	37	11	—	—	—	—	—	—	25	15	7	2	3	38	4	48	2	
" III. "	66	—	1	87	7	5	—	16	57	8	—	—	1	45	13	—	—	—	—	—	17	26	17	—	6	49	4	62	3	
" IV. "	84	—	—	51	3	9	—	19	78	6	—	—	—	4	42	21	15	—	—	—	28	21	24	—	8	67	17	70	14	
Külv. I. és II. fu	32	—	—	23	—	9	—	—	30	2	—	14	5	7	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	20	20	12	29	3
Összesen fiuk	281	1	3173	14	28	3	63	244	36	—	1	54	51	68	61	28	17	2	—	—	88	75	88	5	25	224	57	248	29	
Belvárosi I. leány	49	—	3	22	1	4	—	22	45	4	—	37	11	1	—	—	—	—	—	—	17	27	2	1	2	45	4	43	3	
" II. "	62	1	6	25	1	6	—	30	52	8	—	—	35	22	—	—	—	—	—	—	16	34	10	1	1	55	7	53	2	
" III. "	75	—	5	35	2	8	—	29	59	13	—	—	1	37	26	7	4	—	—	—	12	33	20	2	2	64	11	64	4	
" IV. "	72	—	1	36	5	3	—	27	57	15	—	—	—	37	25	6	3	—	—	—	24	30	9	1	8	61	11	67	4	
" I. polg.	69	—	6	28	1	6	—	34	62	6	—	—	—	3	35	23	5	—	—	—	19	30	13	—	8	61	10	60	3	
" II. leány	60	—	5	31	1	3	—	25	54	6	—	—	—	—	2	27	19	—	—	—	18	23	15	2	2	49	11	53	2	
Külv. I. és II. leány	21	—	1	18	—	3	—	—	20	1	—	4	8	5	4	—	—	—	—	—	1	1	1	—	3	13	8	18	1	
Összesen leányok	408	2	27195	11	33	2	167	349	53	2	4	41	55	66	74	69	60	28	11	—	4	107	178	85	7	31	346	62	358	21
A tanulók főösszege:	689	3	30368	25	61	5	230	593	89	2	5	95	106	134	135	97	77	30	11	—	4	195	253	173	12	56	570	119	606	50

K) A tanulók névsora*)

I-ső fiú-osztály.

1. Bayer László 1880 Bp. ágh.	25. Knuth Frigyes 1880 Bp. ágh.
2. Berger Rudolf 1880 Bp. möz.	26. Kroutil Béla 1880 Bp. r. k.
3. Bouillon Theofil 1880 Bp. ágh.tdm.	27. Kullmann Vilmos 1880 Bp. ágh.tdm.
4. Böhl Ferencz 1879 Bp. ágh.tdm.	28. Légrády György 1880 Bp. ágh.
5. Braunstein Róbert 1880 Bp. ágh.	29. Maléter Gyula 1880 Bp. ágh.
6. Conrad Ottó 1880 Bp. ev. ref.	30. Mangold Frigyes 1880 Bp. möz.
7. Csáky Károly 1879 Bp. ágh.	31. Mayerhöffer Jenő 1880 Bp. ágh.
8. Falvay Kálmán 1880 Bp. ágh.tdm.	32. Nagy János 1880 Bp. ágh.
9. Ferentzy József 1880 Győr ágh.	33. Odor Tivadar 1880 Bp. ágh.
10. Fischer Ödön 1880 Bp. ágh.	34. Roszner Vilmos 1880 Bp. ágh.kim.
11. Friedel Frigyes 1880 Bp. ágh.	35. Roth Emil 1880 Bp. ágh.
12. Goldmann Rezső 1880 Bp. möz.	36. Schmahl Reinhold 1880 Bp. ágh.
13. Gömöry Lajos 1879 Bp. ágh.	37. Schmückert Károly 1878 Bp. ágh.tdm.
14. Grünwald Géza 1879 Bp. ágh.tdm.	38. Schumacher Kurt 1879. Berlin ágh.
15. Gundel Antal 1880 Bp. ágh.	39. Schwarz Kornél 1880 Bp. möz.
16. Guttmann Dezső 1880 Bp. möz.	40. Seligmann Kolos 1879 Berlin ágh.
17. Hammel Izsó 1880 Bp. möz.	41. Stühmer Frigyes 1879 Bp. ágh.
18. Havasi Danó 1880 Bp. möz.	42. Vetský Géza 1880 Bp. ágh.
19. Hedrich Pál 1880 Bp. ágh.	43. Walkó Lajos 1880 Bp. ágh.
20. Heller Gyula 1880 Bp. kim.	44. Weiszmann Arthur 1880 Bp. möz.
21. Holzer Lajos 1880 Bp. mt. †.	45. Würsching Elemér 1880 Bp. ágh.
22. Irgang Kálmán 1880 Bp. ágh.	46. Záborszky Gyula 1879 Sopron ágh.
23. Kanitz Ernő 1880 Bp. möz.	47. Záborszky Sándor 1880 Sopron ágh.
24. Királyfi Géza 1880 Bp. möz.	

II-ik fiú-osztály.

1. Állt Sándor 1877 Bp. ágh.	27. Királyfi Árpád 1878 Bp. möz.
2. Balogh Pál 1879 Bp. ágh.	28. Konnerth János 1879 Brassó ágh.tdm.
3. Bauer Aladár 1878 Bp. ágh.	29. Kovács Béla 1879 Bp. möz.
4. Bendel Gusztáv 1878 M.-Sziget ref.	30. Kovács János 1880 Bp. r. k.
5. Birman Gyula 1879 Bp. ágh.	31. Králik István 1877 Bp. ágh.
6. Bock Ottó 1879 Bp. ágh.	32. Krumm Aladár 1879 Bp. ágh.
7. Doht Richárd 1879 Bécs ágh.	33. Kún Iván 1879 Bp. möz.
8. Förster Oszkár 1878 Bp. ágh.	34. Laczko Gusztáv 1879 Bp. möz.
9. Freund Antal 1879 Bp. ágh.	35. Landsberger Ernő 1878 Diószegh möz.
10. Fröhlich K. Vilmos 1879 Bp. ágh.tdm.	36. Langheim Pá 1878 Bp. möz.
11. Gedlicka Richárd 1878 Sinterfeld (Württemberg) ágh.	37. Lauffer Albin 1879 Bp. ágh.
12. Góbi Árpád 1879 Sopron ágh. tdm.	38. Lehr Andor 1879 Szt.-Lőrincz ág.tdm.
13. Grosz Andor 1879 Bp. möz.	39. Lindner Ernő 1879 Bp. ágh.
14. Groszmann Jenő 1879 Bp. ágh.	40. Lingel János 1879 Bp. ágh.
15. Hedrich Vilmos 1879 Bp. ágh.	41. Mauritz Győző 1879 Bp. ágh.
16. Heidlberg Márton 1879 Bp. möz.	42. Nagy György 1879 Bp. möz.
17. Heller Agoston 1880 Bp. möz.	43. Oppenheim Ernő 1879 Bp. möz.
18. Henszelmann Gyula 1879 Bp. ágh.	44. Pósfay István 1879 Bp. ref.
19. Horváth Károly 1879 Bp. r. k.	45. Rauchbauer János 1879 Bp. r. k.
20. Hottelmann Ottó 1879 Bp. ágh.	46. Rosenberg Richárd 1878 Bp. möz.
21. Hölle Márton 1878 Bp. ágh.	47. Sárfi József 1879 Bp. ágh.
22. Hönigschmid Bódog 1879 Bp. r. k.	48. Schuhmacher Péter 1878 Sorau ágh.
23. Jancovits Árpád 1879 Bp. ágh.	49. Sterk Richárd 1879 Bp. möz.
24. Joannovits Tibor 1879 Bp. ref.	50. Tausig Hugo 1879 Bp. möz.
25. Kánitz Henrik 1879 Bp. möz.	51. Vahl Vilmos 1879 Bp. ágh.
26. Kasper Gusztáv 1879 Bp. ágh.	52. Zückler Bódog 1878 Bp. ágh.

*) Rövidítések: ágh. = ágh. hitv.; — h. h. (v. ref.) = helvét hitv.; r. k. = római katolikus; — g. k. = görög katolikus; — m. = mózes vallásu — tdm. = tandijmentes; mt. = magántanuló; — kl. = kilépett; — † = meghalt.

III-ik fiú-osztály.

1. Allt József 1875 Bp. ág. 2. Baron Rezső 1878 Bp. möz. 3. Berger Hugó 1878 Bp. möz. 4. Birman Ottó 1877 Bp. ág. 5. Böhm Ottó 1878 Bp. ág. tdm. 6. Bretz Gyula 1877 Bp. ág. 7. Bernáth Béla 1878 S.-A.-Ujhely ev. ref. 8. Conrád Pál 1878 Bp. ev. ref. 9. Engel Dezső 1878 Bp. möz. 10. Faludi Lajos 1878 Bp. r. k. 11. Freund Jenő 1878 Bp. möz. 12. Frey János 1877 Zürich ev. ref. 13. Fritsche Ártur 1878 Chemnitz ág. 14. Goldberger Léo 1878 Bp. möz. 15. Gömör József 1878 Bp. ág. 16. Grommen Károly 1878 Bp. ág. tdm. 17. Grossmann Marcell 1878 Bp. ev. ref. 18. Hedrich Kár. 1877 Glauchau ág.km. 19. Heinrich Gyula 1878 Bp. ág. 20. Hofmann Géza 1878 Bp. möz. 21. Hoffmann Gyula 1877 Bp. ág. 22. Horváth Vil. 1877 Kővágóörs tdm. 23. Jármay Elemér 1878 Bp. ág. 24. Joannovits Döme 1876 Bp. g. k. 25. Kardeván Kár. 1878 Lőcsé ág.h. tdm. 26. Kirchknopf Ferencz 1878 Bp. ág. 27. Krempels József 1878 Bp. ág. 28. Krenner Károly 1878 Bp. ág. tdm. 29. Križ János 1878 Bp. ág. 30. Kroutil Lajos 1878 Bp. r. k. 31. Légrády Géza 1878 Bp. ág. 32. Légrády Ottó 1878 Bp. ág. 33. Lehr József 1877 S.-Szt.-Lőrincz ág.tdm.	34. Liedemann Vil. 1878 Z.-Egerszeg ág. 35. Lindenbaum Pál 1877 Bp. ág. tdm. 36. Magaziner Jenő 1878 Bp. möz. 37. Mangold Ártur 1878 Bp. möz. 38. Marschall Alajos 1878 Bp. r. k. 39. Melezer Elemér 1878 Bp. ág. tdm. 40. Messinger Hugó 1878 Bp. möz. 41. Mocsári Imre 1877 Győr-Sziget möz. 42. Nádosy István 1878 Bp. ág. 43. Németh Géza 1878 Szegszárd ág.h. tdm. 44. Novák Ernő 1878 Bp. r. k. 45. Pick Frigyes 1878 Bp. möz. 46. Pinyó Sándor 1877 Bp. ág. tdm. 47. Pollach Ferencz 1877 Bp. ág. tdm. 48. Pollak István 1876 Bp. tdm. 49. Popper Adolf 1878 Bp. möz. 50. Reichel Henrik 1878 Bécs ág. 51. Salacz József 1879 Barót möz. 52. Schlesinger Dezső 1878 Bp. möz. 53. Schmidt Ottó 1876 Fleissen ág. tdm. 54. Scholtz Géza 1878 Bp. ág. tdm. 55. Schusztal Rezső 1876 Bp. ág. tdm. 56. Spitzer Ödön 1878 Bp. möz. 57. Stockinger Ede 1878 Bp. ág. tdm. 58. Szathmáry Arisztid 1878 Bp. ev. ref. 59. Szenes Ede 1878 Bp. r. k. 60. Szűcs István 1877 Bp. ev. ref. 61. Torday Gábor 1877 Bp. ev. ref. 62. Trautmann Jenő 1878 Bp. ág. 63. Vidosfalvy Bódog 1876 Bp. ág. 65. Wels Frigyes 1878 Bp. ág. 64. Wiegand Dezső 1878 Pápa ág. tdm. 66. Wiener Lipót 1878 Bp. möz.

IV-ik fiú-osztály.

1. Adler Rezső 1878 Bp. möz. 2. Alex Ernő 1877 Bp. ág. tdm. 3. Bartsch Ottó 1875 Bp. ág. 4. Bartsch Pál 1876 Bp. ág. 5. Báskay József 1875 Bp. ág. tdm. 6. Basch Gyula 1875 Bp. r. k. 7. Bazonyi Emil 1876 Bp. r. k. 8. Benyó Emil 1877 Bp. ág. 9. Bogner Gyula 1875 N.-Szombat ág. 10. Décsey Manó 1878 Bp. möz. 11. Deimel József 1875 Bp. ág. 12. Derecsay Rezső 1877 Bp. ág. 13. Deutsch Jenő 1877 Bp. möz. 14. Elischer Vilmos 1877 Bp. ág. 15. Eggenberger Ödön 1876 Bp. ág. tdm. 16. Engler Károly 1875 Bp. ág. tdm. 17. Fáber Fülöp 1876 Bp. ág. 18. Fassler Antal 1876 Bp. ág. tdm. 19. Ferenczy Tibor 1877 Bp. ág. 20. Fiedler Lajos 1876 Bp. ág. 21. Fleischer Alajos 1875 Bp. ág. 22. Freund Jenő 1878 Bp. mt. 23. Fröhlich Gusztáv 1875 Bp. ág. tdm. 24. Gaspartz Géza 1877 Bp. r. k.	25. Gosztönyi Rezső 1877 Bp. ág. 26. Glatz Ede 1875 Bp. ág. tdm. 27. Goldberger Ödön 1877 Bp. möz. 28. Grolig Ernő 1877 Bp. r. k. 29. Grosz Jenő 1877 Szerep möz. 30. Grünwald Gyula 1875 Bp. ág. tdm. 31. Grundt Károly 1877 Bp. ág. 32. Grötzingger Gyula 1877 Bp. ág. 33. Grötzingger Henrik 1878 Bp. ág. 34. Herber Károly 1876 Bécs ág. 35. Hertzka Robert 1877 Bp. möz. 36. Irrgang Vik. 1875 Göln.-bánya ág. tdm. 37. Karchézy József. 1876 N.-Kikinda r. k. 38. Kertész József 1877 Bp. r. k. 39. Klein Hugó 1877 Bp. möz. 40. Konrad Gyula 1877 Bp. ev. ref. 41. Koós Ödön 1877 Bp. ág. 42. Körfy Sándor 1875 Konstantinápoly ág. tdm. 43. Kovács Jenő 1877 Bp. möz. 44. Krauel Ágost 1874 Ágosta ág. 45. Kratochwill Géza 1875 Bpest ág. tdm. 46. Krumm Béla 1876 Bp. ág. 47. Láng René 1875 Bp. ág.

48. Latzkó Arthur 1877 Szatmár moz.	66. Schöller Károly 1877 Sopron r. k.
49. Léderer István 1876 Bp. möz.	67. Scholtz Ödön 1877 Bp. ágh.
50. Lillits Milutin 1876 Bp. g. k.	68. Schumacher Róbert 1876 Glogau ágh.
51. Lorsch Vilmos 1877 Bp. ágh.	69. Segesváry Ferencz 1876 Bp. ev. ref.
52. Luttenberger Dénes 1876 Meszlen ágh.	70. Seligmann Béla 1877 Bp. möz.
53. Mandel Sándor 1877 Bp. möz.	71. Simon Rudolf 1877 Bp. ágh.
54. Markó Béla 1876 Bp. ágh.	72. Skrabák Gyula 1876 Bp. ágh. tdm.
55. Mannheimer Oliv. 1877 Kecskemét r.k.	73. Thein Oszkár 1877 Bp. möz.
56. Mekler Oszkár 1877 Bp. möz.	74. Tintner Ernő 1875 Bp. ágh. tdm.
57. Messinger Arthur 1877 Bp. möz.	75. Trautmann Emil 1876 Bp. ágh.
58. Moravetz Zsigmond 1876 Bp. r. k.	76. Unger Vilmos 1876 Bp. ágh.
59. Müller Viktor 1877 Bécs möz.	77. Unger Elemér 1876 Bp. ágh.
60. Nagel Emil 1875 Bp. möz.	78. Urbánovich Guszt. 1877 Komját ágh.
61. Neubausz Emil 1875 Bp. ágh.	79. Urbányi Henrik 1877 Bp. ágh.
62. Núofer Károly 1876 Bp. ágh.	80. Veszteg Ernő 1874 Bp. ágh. tdm.
63. Obál Géza 1877 Bp. ágh.	81. Wéber Arthur 1877 Bp. ágh. tdm.
64. Rik Béla 1877 Sárospatak ev. ref.	82. Weisz Róbert 1877 Bp. möz.
65. Schmid Ernő 1877 Bp. ágh. tdm.	83. Záborszky Vilmos 1877 Sopron ágh.
	84. Zsakula Milán 1877 Bp. g. k.

I-ső leányosztály.

1. Barthel Hermina 1879 Bécs ágh.	26. Mocsári Ilona 1880 Győr möz.
2. Bauer Margit 1880 Bp. möz.	27. Németh Olga 1880 Bp. ágh. tdm.
3. Bernstein Irén 1880 Bp. möz.	28. Oesterreicher Margit 1880 Bp. möz.
4. Bernstein Vilma 1878 Bp. möz.	29. Pinkász Julcsa 1879 Bp. möz.
5. Bleier Margit 1880 Bp. möz.	30. Rajnay Irén 1880 Bp. ág.
6. Buchwalder Margit 1880 Bp. mt.	31. Rauscher Margit 1880 Bp. r. k.
7. Faludy Mariska 1880 Bp. ágh.	32. Rogge Erzsébet 1879 Bp. ágh.
8. Fischer Lenke 1880 Bp. möz.	33. Rosenthal Jolán 1879 Bp. möz.
9. Gebauer Margit 1880 Bp. ágh.	34. Schmied Margit 1880 Bp. ágh. tdm.
10. Gescheidt Margit 1880 Bp. möz.	35. Schreyer Irén 1880 Bp. mt.
11. Grosz Otília 1880 Bp. möz.	36. Segesváry Stefánia 1880 Bp. r. k.
12. Gründorf Nóra 1879 Prága ágh. km.	37. Schelken Margit 1879 Bp. ágh. tdm.
13. Henszelmann Margit 1880 Bp. ágh.	38. Störy Mária 1880 Bp. ágh.
14. Herling Emma 1880 Bp. ágh.	39. Szathmáry Adrienne 1880 Bp. ref.
15. Herling Izabella 1879 Bp. ágh.	40. Thallmayer Dóra 1880 Bp. ágh.
16. Karfunkel Sarolta 1880 Bp. möz.	41. Thein Katalin 1880 Bp. möz.
17. Kaspar Irma 1880 Bp. ágh.	42. Traub Bianka 1880 Bp. möz.
18. Keppich Gizella 1880 Bp. möz. km.	43. Várady Jolán 1880 Vaskoh möz.
19. Kiss Aranka 1879 Bp. ágh.	44. Vargha Szidonia 1880 Bp. ágh.
20. Kovács Hermina 1879 Bp. ágh. tdm.	45. Vasvári Kamilla 1880 Bp. möz.
21. Krausz Ilona 1880 Bp. möz.	46. Virava Luiza 1880 Bp. ágh.
22. Krempelcz Idá 1880 Bp. ágh.	47. Wähler Gizella 1879 Bp. ágh.
23. Légrády Anna 1880 Bp. r. k.	48. Wilhelm Olga 1880 Bp. möz.
24. Löwy Ernesztin 1880 Bp. möz.	49. Wittchen Elza 1879 Bp. r. k.
25. Markó Hermin 1880 Bp. ág.	

II-ik leányosztály.

1. Adler Alice 1878 Bp. möz.	13. Fischer Brigitta 1878 Bp. möz.
2. Appel Eugenia 1879 Bp. ágh.	14. Fischer Klára 1879 Bp. möz.
3. Bachát Margit 1879 Bp. ágh. tdm.	15. Fleischer Mária 1878 Grác ágh.
4. Benkő Ilona 1879 Bp. ágh. kl.	16. Frantzel Gizella 1877 Bp. ágh. tdm.
5. Blaskovich Izabella 1879 Bp. r. k.	17. Fritz Eufrozina 1879 Bp. ágh.
6. Bleier Irén 1878 Bp. möz. kl.	18. Geisler Ella 1878 Bp. r. k.
7. Botta Emilia 1878 B.-Csaba ág. tdm. kl.	19. Goldmann Vilma 1878 Bp. möz.
8. Braun Emilia 1878 Bp. möz.	20. Gróf Ágosta 1879 Bp. ágh.
9. Braunstein Irma 1878 Bp. ágh.	21. Grünwald Gizella 1877 Bp. ágh. tdm.
10. Engel Margit 1878 Bp. möz.	22. Hay Piroska 1878 Bp. möz.
11. Felner Margit 1879 Sz.-Fehérvár m. kl.	23. Heller Ilona 1879 Bp. möz. kl.
12. Ferenczy Margit 1879 Bp. ágh.	24. Herczog Jolán 1878 Triest möz.

<p>25. Holzer Paula 1878 Bp. m. óz.
 26. Kaes Mariska 1879 Bp. m. óz.
 27. Kanitzer Ilona 1878 Bp. m. óz.
 28. Kiss Ilona 1878 Bp. ágh. f.
 29. Kiss Margit 1879 Bp. r. k.
 30. Kirchknopf Margit 1879 Bp. ágh.
 31. Knuth Luiza 1879 Bp. ágh.
 32. Král Erzsí 1879 Bp. m. óz.
 33. Krén Margit 1879 N.-Károly ágh. tdm.
 34. Liedemann Ella 1879 Bp. ágh.
 35. Löwy Ida 1879 Bp. m. óz.
 36. Lustig Thekla 1879 Bp. m. óz.
 37. Nagel Blanka 1879 Bp. m. óz.
 38. Négler Armina 1879 Bp. r. k. kl.
 39. Németh Irén 1874 Rigács (Zalam.)
 ágh. tdm.
 40. Neumann Olga 1879 Bp. m. óz.
 41. Ney Olga 1879 Bp. m. óz.
 42. Pausz Aárienne 1878 Bp. r. k.
 43. Pinkasz Józsa 1878 Bp. m. óz.</p> | <p>44. Préger Irma 1879 Bp. m. óz.
 45. Preisz Teréz 1878 Bp. m. óz.
 46. Ransburg Janka 1878 Bp. m. óz.
 47. Renk Mariska 1879 Bp. ágh.
 48. Roth Mariska 1879 Bp. ágh.
 49. Schlesinger Margit 1879 Bp. m. óz.
 50. Schiebel Margit 1879 Bp. r. k.
 51. Schreyer Ilona 1878 Versecz mt.
 52. Schwartz Ilona 1879 Bp. r. k.
 53. Silberberg Elza 1879 Bp. m. óz.
 54. Stern Ilka 1879 Bp. m. óz.
 55. Szóke Irma 1879 Bp. ágh.
 56. Tancsa Margit 1879 Lugos ágh. tdm.
 57. Uhl Terka 1878 Bp. ágh.
 58. Váhl Margit 1877 Bp. ágh. kl.
 59. Walko Gizella 1878 Bp. ágh.
 60. Weisz Ilona 1879 Bp. m. óz. kl.
 61. Weitzenfeld Emma 1879 Bp. m. óz.
 62. Wurm Giz. 1878 Sz.-Fehérvár m. óz. kl.</p> |
|--|---|

III-ik leányosztály.

<p>1. Appel Szidi 1877 Bp. m. óz.
 2. Böhszl Irma 1877 Bp. ágh. tdm.
 3. Buchwalder Ilona 1878 Bp. m. óz.
 4. Csáky Vilma 1878 Bp. ágh.
 5. Csányi Etel 1875 Bp. ágh. tdm.
 6. Détsy Mariska 1878 Bp. m. óz.
 7. Döry Ilona 1878 Bp. ágh.
 8. Fink Irma 1876 Bp. ágh. tdm.
 9. Fischer Giz. 1878 Kecskemét m. óz. kl.
 10. Fischer Vilma 1877 Bp. m. óz.
 11. Freund Margit 1877 Bp. m. óz.
 12. Freund Regina 1878 Bp. m. óz.
 13. Fricke Hilda 1877 Temesvár ágh.
 14. Friedl Mariska 1878 Bp. ágh.
 15. Goldberger Margit 1878 Bp. ágh.
 16. Gregersen Lujza 1877 Bp. ágh.
 17. Gresch Armina 1876 Sz.-Béla ágh. tdm.
 18. Guilhauman Mariska 1878 Bp. r. k.
 19. Gussmann Ilona 1877 Bp. m. óz.
 20. Hagen Edit 1877 Phönixhutta ágh.
 21. Hertsko Zelma 1878 Bp. m. óz.
 22. Herzog Valéria 1878 Triest m. óz.
 23. Hirsch Margit 1877 N.-Károly m. óz.
 24. Hirschler Mariska 1878 Bp. m. óz.
 25. Hlavács Sarolta 1878 Bp. ágh.
 26. Hoffer Margit 1878 Bp. r. k.
 27. Holdmann Armina 1876 Bp. ágh.
 28. Husz Irma 1877 Bp. ágh. tdm.
 29. Irgang Ilona 1878 Bp. ágh.
 30. Joannovits Erzsike 1878 Bp. g. n. e.
 31. Kammermayer Györgyike 1878 Bp. ágh.
 32. Kann Jolán 1878 Bp. m. óz. kl.
 33. Kaulich Fanni 1877 Bp. r. k.
 34. Kéler Ida 1877 Bp. ágh.
 35. Kéler Jolán 1879 Bp. ágh.
 36. Keresztessy Jolán 1877 Bp. ágh.
 37. Kmetty Aranka 1877 Bp. ágh. tdm.
 38. Kohn Erzsike 1878 Pánkóta m. óz.</p> | <p>39. Kohn Regina 1878 Bp. m. óz.
 40. Konnerth Vil. 1876 N.-Szebenág. tdm.
 41. Kontor Luj. 1878 N.-Dömölke ágh. tdm.
 42. Köváry Jenke 1877 Bp. m. óz.
 43. Kroutil Józsa 1876 Bp. ágh.
 44. Kucharszky Ilona 1875 Bp. ágh. tdm.
 45. Lang Ferike 1878 Bp. m. óz.
 46. Légrády Ilona 1877 Bp. r. k.
 47. Lütze Aranka 1877 Arad ágh.
 48. Markus Blanka 1878 Siófok m. óz.
 49. Négler Ilona 1878 Bp. r. k. kl.
 50. Ney Irma 1878 Bp. m. óz.
 51. Paul Ilona 1878 Fehérvár m. óz.
 52. Pécsi Viola 1878 Bp. m. óz.
 53. Pippig Gizella 1878 Bp. ágh.
 54. Pósfay Irma 1878 Bp. ágh.
 55. Préger Szerafia 1877 Bp. m. óz.
 56. Preisz Gizella 1878 Bp. m. óz.
 57. Rákossy Ilona 1876 Bp. ágh.
 58. Rauchbauer Irén 1878 Bp. r. k.
 59. Sauermann Erzsí 1875 Bp. ágh. tdm.
 60. Schenk Tekla 1877. Bp. r. k.
 61. Schiertz Vilma 1877 Bp. ágh.
 62. Schwartz Margit 1878 Bp. m. óz.
 63. Skoupil Paula 1877 Bp. ref.
 64. Sommer Margit 1878 Bp. m. óz. kl.
 65. Stessel Rózsa 1877 Bp. ágh. kl.
 66. Stettler Ella 1878 Bp. m. óz.
 67. Szandtner Vilma 1878 Bp. ágh.
 68. Thallmayer Elza 1878 Bp. ágh.
 69. Újváry Sarolta 1877 Bp. ref.
 70. Varga Emilia 1877 Bp. ágh.
 71. Várnai Margit 1877 Bp. m. óz.
 72. Wähler Paula 1878 Bp. ágh.
 73. Wassermann Sarolta 1876 Bp. m. óz.
 74. Widder Margit 1878 Bp. m. óz.
 75. Zaunbauer Lujzn 1875 Bp. r. k.</p> |
|---|--|

IV-ik leányosztály.

1. Bathó Irén 1877 Komárom ref.	37. Landsberger Elza 1877 Diószeg möz.
2. Braun Józsa 1875 Bp. möz.	38. Lauffer Berta 1876 Bp. ágh.
3. Deutsch Irma 1877 Bp. möz.	39. Liedemann Erzsébet 1877 Bp. ágh.
4. Deutsch Malvin 1877 Bp. möz.	40. Lillits Ilona 1877 Bp. g. k.
5. Ekler Malvin 1877 Brünn möz.	41. Lotter Ernesztin 1877 Bp. ágh.
6. Faludy Ilona 1876 Bp. ágh.	42. Lotter Karolin 1876 Bp. ágh.
7. Ferenczy Mariska 1877 Bp. ágh.	43. Löwi Józsa 1877 Bp. möz.
8. Förster Márta 1877 Bp. ágh.	44. Mangold Ella 1877 Bp. möz.
9. Frey Márta 1876 Zürich ref.	45. Mintz Mira 1877 Bécs möz.
10. Friedl Anna 1876 Bp. ágh.	46. Murányi Kornélia 1876 Győr möz.
11. Fritzsche Ilona 1876 Chemnitz ágh.	47. Murarik Gizella 1875 Bp. ágh. tdm.
12. Gebauer Gizella 1877 Bp. ágh.	48. Náthán Aranka 1875 Bp. möz.
13. Gedliczka Emma 1876 Lugos ágh.	49. Neustadt Aranka 1877 Bp. möz.
14. Grommen Róza 1874 Bp. ágh. tdm.	50. Pécsi Olga 1877 Bp. möz.
15. Grün Katinka 1876 Bécs möz.	51. Pflaumer Vilma 1875 Bp. ágh. tdm.
16. Grünstein Kornélia 1877 Bp. möz.	52. Pollák Aranka 1877 Bp. möz.
17. Grünwald Arabella 1876 Bp. möz.	53. Redlich Elza 1877 Bp. möz.
18. Györfy Mariska 1876 Bp. ref.	54. Rizzi Margit 1877 Bp. ágh.
19. Györi Elza 1877 Bp. möz.	55. Róna Aranka 1876 Bp. möz.
20. Hertzka Adél 1877. Bp. möz.	56. Sárffy Anna 1877 Bp. ágh.
21. Hertzka Ágnes 1877 Bp. möz.	57. Schenk Paula 1876 Bp. r. k.
22. Hlaváts Irma 1877 Bp. ágh.	58. Schermann Etelka 1878 Bp. möz.
23. Holitscher Elza 1876 Bp. möz.	59. Schlesinger Ida 1877 Bp. möz.
24. Jónás Jolán 1876 Kisbér ágh. tdm.	60. Schulek Márta 1876 Bp. ágh.
25. Kallina Anna 1877 Bp. r. k.	61. Schultz Hildegard 1877 Bp. ágh.
26. Knuth Paula 1877 Bp. ágh.	62. Schusztál Ilona 1874 Bp. ágh. tdm.
27. Kohári Margit 1876 Bp. möz.	63. Sebes Vilma 1876 Bp. ágh.
28. Kollmann Erzsébet 1876 Bp. ágh.	64. Skoupil Elza 1876 Bp. ref.
29. Konnerth Luj. 1874 Kolozsvár ág. tdm.	65. Stühmer Ella 1876 Bp. ágh.
30. Kotschy Ilona 1876 Bp. ágh.	66. Tomassek Edith 1877 Bp. ágh.
31. Kovács Erzsébet 1875 Bp. ágh. tdm.	67. Vahl Gizella 1875 Bp. ágh.
32. Kovács Irén 1876 Bp. ágh. tdm.	68. Vargha Ilona 1877 Bp. ref.
33. Krompecher Ber. 1877 Sz.-Béla ág. tdm.	69. Walkó Amália 1877 Bp. ágh.
34. Kröszl Irma 1877 Bp. ágh. tdm.	70. Weil Ella 1877 Bp. möz.
35. Kubinyi Olga 1876 Bp. ágh.	71. Wiener Ella 1877 Bp. möz.
36. Kullmann Margit 1877 Bp. ágh. tdm.	72. Záborszky Ilona 1876 Sopron r. k.

I-ső polgári leányosztály.

1. Bauer Olga 1875 Bp. ágh.	22. Jonas Julia 1876 Bp. möz.
2. Beliczay Lujza 1876 Bp. ágh.	23. Károly Irma 1876 Bp. r. k.
3. Bock Margit 1875 Bp. ágh.	24. Katzau Ida 1875 Bp. möz.
4. Diamant Margit 1876 Bp. möz.	25. Keresztessy Irén 1875 Bp. ágh.
5. Eggenberger Ida 1872 Bp. ág. tdm. km.	26. Kiss Margit 1875 Bp. ágh.
6. Engel Szerafin 1876 Bp. möz.	27. Kmetty Olga 1875 Bp. ágh. tdm.
7. Falb Zsuzsanna 1875 Pozsony tdm. km.	28. Kohn Aranka 1876 Bp. möz.
8. Fleischmann Irén 1876 Bp. möz.	29. Kollmann Anna 1874 Bp. ágh.
9. Frey Ágosta 1875 Zürich ref.	30. Koricsánszky Ilon 1873 Zólyom ág. tdm.
10. Friedmann Malvin 1877 Bp. möz.	31. Köváry Irén 1876 Bp. möz.
11. Gezell Berta 1876 M.-Sziget ágh.	32. Krausz Aranka 1877 Bp. möz.
12. Glenk Ida 1873 Bp. ágh. tdm.	33. Kubinyi Andrea 1875 Bp. ágh.
13. Gussmann Erzsi 1876 Bp. möz.	34. Kuntner Paula 1876 Bécs r. k.
14. Guttman Emma 1876 Bp. möz.	35. Latzkó Felice 1876 Bp. möz.
15. Hamel Riza 1875 Bp. möz.	36. Latzkó Irén 1876 Bp. möz.
16. Holzer Teréz 1875 Bp. möz.	37. Muzsik Kornélia 1875 Bp. r. k.
17. Hollós Margit 1876 Bp. möz.	38. Négler Margit 1876 Bp. r. k. kl.
18. Horváth Erzsi 1876 Vése ág. km. tdm.	39. Neubauer Irén 1876 Bp. möz.
19. Hrebenda Irma 1875 Bp. ágh.	40. Ney Katalin 1876 Bp. möz.
20. Irgang Margit 1875 Bp. ágh. tdm.	41. Pollák Irén 1876 Paks möz.
21. Jelinek Szerafin 1876 Bp. möz.	42. Riesz Gizella 1876 Bp. möz.

43. Rosenfeld Ida 1875 Bp. mt.	57. Traub Emma 1874 Bp. mőz.
44. Rosenthal Margit 1876 Bp. mőz.	58. Urbányi Józsa 1875 Bp. ágh.
45. Schelken Irma 1876 Bp. ágh. tdm.	59. Vitényi Paula 1876 Beszt-bánya ágh.
46. Schermann Vilma 1875 Bp. mőz.	60. Volkmann Henriette 1875 Bp. ágh.
47. Schneller Ilona 1875 Kőszeg ágh. kl.	61. Wähler Boriska 1875 Bp. ágh.
48. Schneller Irén 1877 Kőszeg ágh. kl.	62. Wallandt Irén 1876 Bp. r. k. kl.
49. Schulhof Laura 1876 Bp. mőz.	63. Weil Olga 1876 Bp. mőz.
50. Schulhof Melitta 1876 Bp. mőz.	64. Weisz Róza 1876 Bp. mőz.
51. Seidner Karolin 1876 Bp. mőz.	65. Weiszmann Riza 1875 Bp. mőz.
52. Starck Ludmilla 1874 Bp. ágh.	66. Weiszmayer Ella 1876 Bp. mőz.
53. Steiner Anna 1874 Bp. ágh. tdm. km.	67. Widder Klára 1876 Arad mőz.
54. Stern Margit 1875 Bp. mőz.	68. Wittchen Paula 1875 Bp. r. k.
55. Strassburg Kar. 1874 Kőbánya ág. tdm.	69. Zofahl Aranka 1876 Bp. ágh.
56. Tolnay Alice 1876 Bp. ágh.	

II-ik polgári leányosztály.

1. Bartsch Irma 1873. Bp. ág. kim.	31. Lederer Anna 1875 Bp. moz.
2. Bergel Eugenia 1875 Bp. mőz.	32. Leyrer Henrika 1875 Bp. ágh.
3. Berger Berta 1874 Bp. moz.	33. Liedemann Margit 1875. Bp. moz. r. k.
4. Bexheft Ilona 1875 Bp. ágh.	34. Malouhegyi Margit 1874 Poprad ágh
5. Böhm Olga 1873 Bp. moz.	35. Mandel Margit 1875 Bp. moz.
6. Brüll Hedvig 1875 Bp, mt.	36. Markó Irén 1874 Fogaras ágh.
7. Einecke Irma 1873 Bp. ág.	37. Mauthner Giz. 1873 Sz.-fehérvár moz.
8. Falvay Gizella 1874 Főth ágh. tdm.	38. Melferber Emilia 1874. Bp. ágh.
9. Faszler Ernesztine 1872 Bp. ágh. tdm.	39. Mocsáry Malvine 1872 Győr moz.
10. Frey Emilia 1875. Bécs ágh.	40. Morvay Edit 1875 Szolnok moz.
11. Fritsche Fanny 1874 Bp. ágh.	41. Obál Gizella 1874 Bp. ágh. kim.
12. Fischer Berta 1875 Bp.	42. Péntes Gizella 1875 Bp. ágh. tdm.
13. Gayer Sarolta 1875 Sárvár ágh.	43. Riesz Fanny 1875 Bp. mt.
14. Gömörly Luiza 1875 Bp. ágh.	44. Rosenberg Elfrida 1875 Bp. moz.
15. Halmos Julia 1875 Ipolyság moz.	45. Rosenthal Felice 1875 Bp. moz.
16. Hay Mariska 1874 Bp. moz.	46. Salacz Gizella 1876 Nagyvárad mt.
17. Hertzka Irén 1875 Bp. mőz.	47. Schenk Anna 1874 Bp. rkt. kim.
18. Irénk Józsa 1873 Bp. ágh. tdm.	48. Schlanger Laura 1876 Bp. moz.
19. Jacobovits Stefanie 1875 Bp. mőz.	49. Schreyer Tekla 1873 N.-Margita mt.
20. Károly Janka 1875 Bp. r. k.	50. Schwarz Ella 1875 Bp. moz.
21. Kmetty Ilma 1873 Bp. tdm.	51. Spitz Sarolta 1879 Bp. moz.
22. Knuth Matild 1875. Bp. ágh.	52. Stessel Margit 1875 Bp. moz.
23. Kohn Zsófia 1877. Bp. moz. kim.	53. Strasser Gizella 1874 Bp. moz.
24. Komáromy Vilma 1872 Bp. ágh.	54. Streletz Amália 1874 Bp. ág. tdm. kim.
25. Krausz Emilia 1874 Siófok mgh	55. Stühmer Ilona 1874 Bp. ágh.
26. Krompecher Armina 1875 Béla ág. tdm.	56. Thomay Gizella 1874 Bp. ágh. tdm.
27. Kroutil Vilma 1874 Bp. ágh.	57. Thomay Margit 1873 Bp. ágh. tdm.
28. Kullmann Emilia 1875 Bp. ágh. tdm.	58. Vargha Luiza 185 Bp. ref.
29. Kurz Irma 1875 Bp. ágh. tdm.	59. Vogel Margit 1979 Bp. ágh. kim.
30. Laufer Józsa 1875 Bp. moz.	60. Wähler Luiza 1873 Bp. ágh.

Külvárosi I-ső osztályú fiúk- és leányok.

1. Bayerl Károly 1879 Bp. r. k.	12. Firko Julianna 1880 Bp. ágh. tdm.
2. Figusch Lajos 1880 Ecsény ágh.	13. Figusch Irma 1878 Ecsény ágh.
3. Kurfürst Ede 1880 Bp. r. k.	14. Fröhlich Etelka 1878 Bp. ágh. tdm.
4. Kárpáti Lajos 1880 Bp. ágh.	15. Hösl Klára 1880 Bp. r. k.
5. Mitsa János 1879 Bp. ágh.	16. Moravetz Irén 1880 Bp. r. k.
6. Schiertz Rezső 1879 Bp. ágh.	17. Oberländer Dorottya 1879 Bp. ág. tdm.
7. Stockinger Frigyes 1880 Bp. ágh. tdm.	18. Schoditsch Gizella 1879 Bp. ágh. †
8. Sztójanovits István 1880 Bp. r. k.	19. Pankuch Teréz 1877 Bärfa ágh.
9. Salzmann Lajos 1879 Bp. ágh.	20. Watzula Anna 1879 Bp. ágh. tdm.
10. Borsos Rozália 1879 Pacsér ágh. tdm.	21. Zoller Margit 1879 Bp. ágh.
11. Butra Ilona 1878 Bp. r. k.	22. Zsukofszki Mari 1880 Bp. ágh.

Külvárosi II-ik osztályú fiúk- és leányok.

1. Eichhorn Antal 1879 Bp. ágh.	17. Szabó Nándor 1877 Bp. r. k.
2. Figusch Károly 1877 Ecsény ágh.	18. Schön Zoltán 1878 Bp. ágh. tdm.
3. Hering Bruno 1878 Bp. ágh. tdm.	19. Steiner Imre 1879 Bp. ágh. tdm.
4. Hering József 1879 Bp. ágh. tdm.	20. Sikuta Károly 1879 Bp. ágh. tdm.
5. Janda Ottokar 1879 Bp. r. k.	21. Serbány László 1878 Bp. r. k.
6. Kochlács Lajos 1879 Bp. ágh.	22. Suberka Rezső 1878 Bp. ágh.
7. Koch Imre 1876 Gyöng. ágh.	23. Wittek Gusztáv 1879 Bp. ágh. tdm.
8. Lux Ferencz 1876 Bp. r. k.	24. Becker Emilia 1877 Bp. ágh. tdm. km.
9. Nuófer Rezső 1879 Bp. ágh.	25. Jakab Anna 1877 Bp. ágh. tdm.
10. Polach József 1878 Bp. ágh. tdm.	26. Kárpáti Ilka 1878 Bp. ágh.
11. Pflaumer Ágost. 1878 Bp. ágh. tdm.	27. Lüders Aranka 1879 Bp. ágh.
12. Pfóser Román 1879 Bp. r. k.	28. Noszák Margit 1877 Bp. ágh.
13. Réger Géza 1877 Bp. ágh. tdm.	29. Polach Vilma 1879 Bp. ágh. tdm.
14. Skrabák Ferencz 1878 Bp. ágh. tdm.	20. Reszler Gizella 1878 Bp. ágh.
15. Skrabák István 1879 Bp. ágh. tdm.	31. Stache Anna 1879 Bp. ágh.
16. Szabados József 1877 Bp. r. k.	

K) **Az ev. hitoktatás ügye**

a Budapest főváros IV—X. kerületeiben levő különféle tanintézetekben az 1886/7-ki tanévben.

I. *Bereczky Sándor* ur tanította:

- a) az összes polgári iskolai lányokat és az angol apácák tanintézetébe járókat.
- b) a IV. ker. grf Károly, — és Lipót-utcza, és a VIII-ik ker. Ósz- és Mária-utcza és a X. ker. Ligeti és Ó-hegyi elemi iskolába járó összes evang. növendékeket.

II. *Kaczián János* ur tanította:

- a) a polgári- és középiskolai fiuk II., III. és IV-ik osztályát.
- b) a VI. ker. Bajnok- és Szív-utcza, a Hermína-mezei és Érsek-utcza, és a VII. ker. Kazinczy-, Nagydiófa-, Wesselényi és Dohány-utcza összes elemi iskolásokat.

III. *Klaar Fülöp* ur tanította:

- a) a polgári- és középiskolai fiuk I. osztályát;
- b) a VIII. ker. Bezerédy-, Bérkocsis-, Madách-, Szigony-, Státió-, Rigó-, Hunyady-utcza, és a Józsefnumi, és a IX. ker. Bakácstéri-, Mester- és gróf Lónyay-utcza elemi iskolákba járókat.

IV. *Német Károly* tanította:

- a) a középiskolai tanulók V., VI., VII. és VIII-ik osztályát.
- b) Az V. ker. Lipót-templomtéri, Akademia-utcza, Külső-vácziuti, Angyalföldi és a VI. ker. Lovag-utcza elemi, és a Hold-utcza h. hitv. iskolákba járó evang. gyermekeket.

A főváros IV—X. kerületeiben létező különböző tanintézetekben járó evang. tanuló ifjúság összes létszáma **1158**-at tett (139-el többet mint a múlt 1885/6. tanévben.) s ezen szám 47 tanintézetben következőképen oszlott meg:

A tanintézet neve :	A tanulók létszáma osztályonként és nemük szerint :												
	I. osztály		II. osztály		III. osztály		IV. osztály		V. osztály		VI. osztály		Összesen
	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány	
IV. ker. Grf. Károly-utcai	3	2	4	4	8	7	5	7	—	—	—	—	40
„ „ Lipót-utcai . . .	1	—	2	—	—	—	5	—	—	—	—	—	8
V. „ Angyalföldi . . .	3	2	3	—	3	4	3	2	—	—	—	—	20
„ „ Külső váci-úti . .	10	9	1	6	10	5	4	3	2	3	2	—	55
„ „ Lipóttempl.-téri . .	—	3	3	1	2	3	—	1	—	—	—	—	13
„ „ Akademia-utcai . .	4	4	1	1	1	—	1	1	—	—	—	—	13
VI. „ Lovag-utcai . . .	8	2	6	3	3	5	5	4	—	—	—	—	36
„ „ Érsek-utcai	4	4	2	2	4	1	1	—	6	3	3	1	31
„ „ Bajnok-utcai	8	9	3	4	1	3	—	—	—	—	—	—	28
„ „ Szív-utcai	3	8	8	2	8	5	4	8	—	—	—	—	46
„ „ Herminamezei	6	6	6	2	7	4	5	4	4	—	2	—	46
VII. „ Kazinczy-utcai . .	1	—	—	—	2	—	2	1	2	—	—	—	8
„ „ Wesselényi-utcai . .	4	5	3	3	9	1	11	1	—	—	—	—	37
„ „ Dohány-utcai	7	3	5	4	6	4	6	6	—	—	—	—	41
„ „ N.-Diófa-utcai	2	7	—	5	—	3	—	5	—	—	—	—	22
„ „ Bezerédy-utcai	1	2	3	4	4	3	1	4	—	—	—	—	22
„ „ Bérkocsis-utcai	10	4	1	3	1	3	3	4	—	—	—	—	29
„ „ Madách-utcai	8	5	6	4	5	6	3	4	—	—	—	—	41
„ „ Szigóny-utcai	2	2	3	1	2	—	1	—	—	—	—	—	11
„ „ Hunyadi-utcai	6	1	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	13
„ „ Josefnumi	4	—	1	—	2	—	—	—	—	—	1	—	8
„ „ Stáció-Rigó-utcai . . .	4	8	5	10	4	7	7	6	10	—	—	—	61
„ „ Mária-utcai	2	2	3	2	2	2	1	2	—	—	—	—	16
„ „ Ősz-utczai	8	2	6	3	6	5	2	3	—	—	—	—	35
IX. „ Mester-utcai	2	3	4	3	4	2	5	1	—	—	—	—	24
„ „ Bakács-téri	6	3	6	5	4	2	2	2	—	—	—	—	30
„ „ grf. Lónyai-utcai	3	2	7	5	4	6	5	2	4	2	1	—	41
„ „ Soroksári-úti	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	3
X. „ Kőbánya-Ligeti	5	3	4	4	1	1	3	2	1	—	2	—	26
„ „ Óhegyi	1	4	1	6	4	2	1	—	—	—	—	—	19
IV. „ Angol apáczák	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	—	1	5
V. „ Hold-u. h. hitv.	9	4	11	6	5	6	5	4	5	2	—	2	59
Összesen ;	135	109	111	99	112	91	91	78	34	12	11	4	887

A tanintézet neve:	A tanulók létszáma osztályonként és nemük szerint:																
	I. oszt.		II. oszt.		III. oszt.		IV. oszt.		V. oszt.		VI. oszt.		VII. oszt.		VIII. oszt.		összesen
	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány	fi	leány	
IV. ker. Lipót-utcai p.	—	4	—	7	—	5	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	
V. „ Vadász-u. p. l.	—	2	—	2	—	4	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	13
VII. „ Kazinczy-u. p.	—	7	—	4	—	11	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	28
VIII. „ Práter-u. p. l.	—	5	—	4	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	13
IV. „ Angol apácák	—	4	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
IV. „ Kegyesrendi főg.	5	—	3	—	4	—	3	—	2	—	3	—	1	—	—	—	21
IV. „ Föv. főreáltan.	1	—	4	—	6	—	7	—	5	—	2	—	1	—	1	—	27
IV. „ László-féle főg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IV. „ Röser-féle int.	2	—	2	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
V. „ Állami főreált.	7	—	6	—	7	—	7	—	1	—	1	—	2	—	1	—	32
V. „ Kir. kath. főg.	3	—	3	—	2	—	3	—	2	—	3	—	—	—	1	—	17
VI. „ N.-mező u. fv. p. ker. . . .	5	—	11	—	1	—	—	—	4	—	2	—	—	—	—	—	23
VII. „ Állami mintgym.	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
VII. „ Állami algymn.	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
VIII. „ Föv. főreálmn.	3	—	5	—	9	—	7	—	1	—	3	—	1	—	3	—	32 ¹
VIII. „ Fekete-féle főg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IX. „ Soroksári úti p.	11	—	5	—	2	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
IX. „ Reform. főg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen:	38	22	41	19	36	24	31	20	15	—	14	—	5	—	6	—	271

L) *A budapesti ágostai hitv. evang. magyar-német gyülekezet
nép- és polgári iskoláinak*

nyilvános vizsgái.

az 1886/87. tanév végén a következő rendben fognak megtartatni:

1. Szerdán, Junius 15-én: a II. polgári leányosztály. Osztálytanító:
Falvay Antal.
2. Csütört. „ 16-án: az I. polg. leányosztály. Osztálytanító:
Kardeván Vilmos
3. Pénteken, „ 17-én: az I. leányosztály Küttel Kornélia alatt.
4. Szombat. „ 18-án: a II. leányosztály Tomassek Ilona alatt.
5. Hétfőn, „ 20-án: a III. leányosztály Mikolík Kálmán alatt.
6. Kedden, „ 21-én: a IV. leányosztály Scholtz Lajos alatt.
7. Szerdán, „ 22-én: az I. fiuosztály Luttenberger Ágost. alatt.
8. Csütört. „ 23-án: a II. fiuosztály Alex Albert alatt.
9. Péntek, „ 24-én: a III. fiuosztály Kurz Samu alatt.
10. Szombat, „ 25-én: a IV. fiuosztály Lux Ede alatt.
11. Hétfőn, „ 27-én: a külvárosi I. és II. vegyesnemű osztály
Záboy Alajos alatt.

A tornavizsgák sorrendje:

(Tornatanító: Maurer Rezső.)

1. Szombaton, Junius 11-én d. e. 9-től—10-ig: a III. IV. oszt. fiuk
vegyes csoportjáé.
2. Hétfőn, Junius 13-án d. e. 10-től—11-ig a IV. fiuosztályé.
3. „ „ 13-án d. e. 11-től—12-ig az I. polg. leányoszt.
4. „ „ 13-án d. u. 4-től—5-ig a IV. leányosztályé.
5. „ „ 13-án d. u. 5-től—6-ig a II. fiuosztályé.
6. Kedden, „ 14-én d. e. 10-től—11-ig a III. leányosztályé.
7. „ „ 14-én d. e. 11-től—12-ig a II. polg. leányosztályé.
8. „ „ 14-én d. u. 5-től—6-ig a III. fiuosztályé.

A IV. elemi —, az I. s II. polg. leányosztályok *énekvizsgálja*
csütörtökön junius 16-án d. u. 4 óraker, — a III. és IV. fiuoszt-
tályok énekvizsgálja pedig szerdán junius 22-én szinte d. u. 4 óra-
kor tartatik. *Schmid Tódor* énektan. vezetése alatt.

A leányok vizsgálja a *francia nyelvből* tartatik szerdán, junius
15-én d. u. 4 óraker Erard Julia alatt.

Jegyzetek. 1. A belvárosi osztályok rendes vizsgái a gymn.
épület nagy termében, a külvárosi a Klauzál-utcza 21. sz. a. is-
kolában tartatnak, m. p. **mindig d. e. 9-től—12-ig.**

2. A *rajzoktatás* eredménye az egyes osztályok vizsgáiban,
ugyszintén a leányok kézimunka-mutatványai a leányosztályok és a
külvárosi osztály vizsgáiban tekinthetők meg.

Ezen vizsgákra iskolánk előljárói, a növendékek szülői és
az iskolabarátok mély tisztelettel meghívotnak.

M) A jövő tanévre vonatkozó értesítés.

1. Az 1887/88-iki tanév szeptember 1-én kezdődik, a rendes oktatás 7-én.

2. Szeptember 1., 2. és 3-án 8—12 óráig csakis prot. növendékek írathatók be. Szept. 5. és 6-án d. e. pedig azon más felekezeti növendékek, kik már a folyó tanévben is ezen intézetbe jártak.

3. Nem protestáns növendékek, kik eddig még nem voltak ezen intézet növendékei, csak akkor vétethetnek föl, ha a hely megengedi; miért is ezeknek rendes beiratásuk csak szept. 6-án d. u. 2—5 óráig történhetik.

4. A szülők kéretnek, hogy gyermekeik születési évét és napját a beiratásnál születési okmánygyal, a történt himlő-beoltást pedig orosz bizonyítvánnyal igazolják, és a beiratási napokat és órákat pontosan megtartsák; mert a ki a beiratással elkésik, magának tulajdonítsa, ha gyermeke a hely szüke miatt fel nem vétethetnek.

5. Pót-, felvételi- és magánvizsgák, előleges bejelentés után, szeptember első hetében tartatnak.

6. Felvételi vizsga azon tanulóktól is követeltetik, kik a folyó tanévben ne talán a rendes vizsga előtt bármily okból kimaradtak.

7. Miután az 1868. XXXVIII. t. cz. 7. §-a értelmében a szülői háznál tanult növendékek is kötelesek, valamely nyilvános tanintézetnél évenként vizsgát tenni, a nálunk magánvizsgára jelentkező tanulók csak azon esetben fognak valamely felsőbb osztály tantárgyaiból megvizsgáltatni, ha a megelőző osztályokról hivatalos jellegű bizonyítványt képesek felmutatni.

8. Minden növendék köteles a beírás alkalmával az első félévi tandíjat lefizetni; a második félévi tandíj okvetlen február hó folytán fizetendő,

9. A külvárosi iskola növendékei saját tanítójuk által vétetnek fel szept. első hetében. Ezen iskolában is a félévi tandíj előre fizetendő.

10. A fizetésre egyáltalában képtelen protestáns szülők a gyermekeik után járó tandíj lefizetése alól felmentethetnek, ha az illető kerületi előljáráóság által kiállított szegénységi bizonyítványukat gyülekezetünk lelkészi hivatalánál láttamoztatják, s az a népiszkola igazgatója által egyházunk nt. presbyteriuma elé terjesztik. Ily folyamodványok minden évben ujlag nyujtandók be.

11. Azon hitsorsoknak azonban, kik kedvező körülmények között vannak és daczára ennek az egyháznak nem cselekvényes tagjai, gyermekeikért, ha azokat iskoláinkba járattják, a kettős tandíjat kell fizetniök.

12. A nt. presbyterium —, illetőleg gyülekezeteink f. é. máj. 22-én tartott évi közgyűlésében elhatározottat, hogy polg. leányiskolánk III. osztálya már a f. é. szeptemberben, IV. osztálya pedig a rákövetkező 1888/9 tanévben fog megnyitattni.

Budapest, 1887. június hó elején.

A budapesti ág. hitv. ev. magy. ném. gyülekezet presbyteriumának megbizásából:

Falvay Antal,
e. i. igazgató.

